

Målrettet inklusion skaber aktivt medborgerskab

Evaluering af
Københavns Kommunes
VINK program

mhtconsult
april 2011

Indholdsfortegnelse

1.....	4
INDLEDNING.....	4
1.1 VINK – VIDEN OG VÆRKTØJER TIL INKLUSION OG TIDLIG FOREBYGGELSE.....	4
1.2 EVALUERINGENS FORMÅL OG FORANDRINGSTEORI.....	6
DEN KOMBINEREDE EFFEKT- OG VIRKNINGSANALYSE.....	6
1.3 EVALUERINGENS DATAGRUNDLAG.....	6
1.4 EVALUERINGENS TEMATISKE OPBYGNING.....	7
1.5 LÆSEVEJLEDNING.....	8
2.....	9
SAMMENFATNING AF CENTRALE KONKLUSIONER OG.....	9
2.1 INDLEDNING.....	9
DE FØLGENDE AFSNIT OPSUMMERER KORT EVALUERINGENS KONKLUSIONER OG KONKRETE ANBEFALINGER MED UDGANGSPUNKT I DISSE FIRE PERSPEKTIVER.....	9
2.2 VIDEN OM VIRKELIGE BEHOV – KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER INDEN FOR VINK’S VIDENOPBYGNING.....	9
2.3 DIALOG SOM DRIVKRAFT FOR GOOD PRACTICE - KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER INDEN FOR VINK’S FORMIDLING.....	10
2.4 RESSOURCEPERSONER MED RELEVANTE RÅD - KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER INDEN FOR VINK’S RÅDGIVNING.....	14
2.5 TVÆRGÅENDE SAMARBEJDE MED SYNERGIEFFEKT - KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER INDEN FOR VINK’S ORGANISERING.....	16
3.....	21
VIDEN OM VIRKELIGE BEHOV.....	21
3.1 INDLEDNING.....	21
3.2 EN FØRSTE UDFORSKNING AF FELTET – OM VINK’S ANALYSEARBEJDE.....	22
3.3 DELTAGELSE I DEN TRANSEUROPEISKE DIALOG – OM VINK’S RELATION TIL RECORA.....	24
3.4 VIDEN OG VÆRKTØJER TIL MÅLRETTET INTERVENTION – OM VINK’S PLADS I NATIONALT PARTNERSKAB.....	25
3.5 ORD I ORKANENS ØJE – OM VINK’S BIDRAG TIL ET BEGREBSAPPARAT OMKRING RADIKALISERING.....	25
2.6 MELLEMMARGINALISERING OG KRIMINELLE MILJØER – HVOR LIGGER VINK’S AKTIONSFELT?.....	27
4.....	30
DIALOG SOM DRIVKRAFT FOR GOOD PRACTICE.....	30
4.1 INDLEDNING.....	30
4.2 FLEKSIBEL OG BEHOVSRETTET FORMIDLING.....	31
4.3 SPREDEHAGL OG SPYDSPIDSER – EN DOBBELT STRATEGI.....	31
NOTE 1) BÅDE AKTIVITETSMÅL OG RESULTAT ER ANFØRT I ANTAL HOLD. DER ER SÅLEDES PLANLAGT OG FULDFØRT 4 EFTERUDDANNELSESHOLD.....	32
4.4 TEMAER TIL TVÆRGÅENDE REFLEKSION – OM EFFEKTEN AF VINK’S FORMIDLINGSRESULTATER.....	35
4.5 VIDENDELING Gennem UDDANNELSE - OM VINK’S.....	39
EFTERUDDANNELSESPROGRAM.....	39

5.	44
RESSOURCEPERSONER MED RELEVANTE RÅD	44
5.1 INDLEDNING	44
5.2 RÅDGIVNING MED RADIKALISERING SOM FORTEGN	45
5.3 RESSOURCEPANEL TIL STØTTE FOR PROFESSIONELLE	46
5.4 FAGLIGHED Gennem FORBEREDELSE OG ERFARINGSDELING	47
5.5 STANDARDSYSTEMER STYRKER VIDENDELING	50
5.6 RESSOURCEPERSONER I ØJENHØJDE MED UNGE	51
5.7 BYDELE FOR FOREBYGGELSE	52
6.	55
TVÆRGÅENDE SAMARBEJDE MED SYNERGIEFFEKT	55
6.1 INDLEDNING	55
6.2 EN FÆLLES FAGLIG PLATFORM FOR FOREBYGGELSE	56
6.3 SPECIALENHED MED KLARE KONTURER	57
6.4 SELVSTÆNDIG INDSATS I ET SKÆRINGSFELT MELLEML FLERE SEKTORER	58
6.5 OPERATIVT SAMARBEJDE PÅ ALLE ORGANISATIONSNIVEAUER	60

1.

Indledning

1.1 VINK – viden og værktøjer til inklusion og tidlig forebyggelse

Den megen negative fokus på radikaliseringsproces og ekstremisme i samfund og medier kan skabe tilbageholdenhed blandt frontmedarbejderne over for at tackle unge, som de er bekymrede for kan befinde sig i en radikaliseringsproces. Derved kan de unge blive overladt til dem selv og evt. radikale grupper, og de inkluderes ikke i samfundet på en måde, der kan forebygge en radikaliseringsproces. Derfor skal VINK hjælpe med at styrke medarbejdernes inkluderende arbejde med unge. Derved sikres en tidlig forebyggelse af radikalisering og det undgås at unge utilsigtet skubes væk...” (VINK-programmets hjemmeside, 2010).

I september 2009 vedtog Københavns Borgerrepræsentation det toårige pilotprogram VINK - **V**iden • **I**Nklusion • **K**øbenhavn. Målet var at styrke en tidlig forebyggelse af radikaliseringsprocesser blandt unge. Metoden bestod i at forsyne medarbejdere med ungekontakt med viden og værktøjer, der dels kunne skærpe indsigten i radikaliseringsens grobund og udtryksformer - og dels kunne videreudvikle forebyggelsesværktøjer, der understøtter en inkluderende ungekontakt.

VINK opstod i kølvandet af en voksende politisk og samfundsmæssig opmærksomhed omkring trusselsbilledet for ekstremisme, antidemokratiske bevægelser og terror. VINK-programmet blev sat i værk ud fra den begrundelse, at politiske og religiøse radikaliseringsprocesser ikke hidtil har været et punkt på den faglig-pædagogiske dagsorden blandt professionelle med ungekontakt. VINK bygger således også på et idégrundlag om, at den internationale ekstremisme og terrorisme har skabt nye kompetencebehov og opmærksomhedspunkter i den samlede ungeindsats.

Programmet blev som pilotprojekt implementeret inden for rammerne af Københavns Kommunes "Sikker By" indsats. Fra første færd var der planlagt en såkaldt beredskabs-pakke, bestående af følgende delelementer:

- Telefonrådgivning
- Mentorstøtte
- Videns- og kompetencepakke: oplæg, temadage, kurser og formidling
- Dialogfora.

Den politiske målsætning var bredt formuleret som et målrettet initiativ til at reducere unges radikaliserings og rekruttering i retning af politisk-religiøse miljøer og grupperinger af henholdsvis højreradikalistisk, venstreradikalistisk og islamistisk observans.

Programmets primære målgruppe blev samtidig defineret som både kommunale og ikke-kommunale medarbejdere med ungekontakt i den daglige jobudøvelse. Programmet var herved tydeligt inspireret af den såkaldte Amsterdam-model, hvor kerneydelsen kan beskrives som et flerspektret rådgivningstilbud møntet på en primær målgruppe af kommunale ungedarbejdere og andre ikke-kommunale aktører med en tilsvarende berøringsflade til unge. De unge selv udgør dog også den sekundære målgruppe.

VINK's sektorplacering har haft stor indflydelse på programmets rammevilkår og udviklingsproces. Selv om VINK har status som delprojekt under den tværsektorielle Sikker By indsats, har der ligget en væsentlig signalværdi i det forhold, at programmet er fostret og fra starten forankret i Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen i et særligt sekretariat under Kontoret for Integrationservice.

På den ene side har denne placering bevirket, at VINK og den radikaliseringsforebyggende indsats uvilkårligt blev sammenkædet med integration og etniske minoritetsmiljøer til trods for, at programmet angiveligt fra starten var rettet mod flere radikaliserings typer. Som en følge heraf udtrykte mange medarbejdere fra ungeindsatsen bekymring for, at VINK kunne forstærke "os-og-dem" syndromet og nedbryde de tillidsbroer, som ungedarbejdere møjsommeligt havde opbygget til minoritetsunge i byens forskellige ungemiljøer.

På den anden side har placeringen resulteret i, at VINK og den radikaliseringsforebyggende ungeindsats kunne udvikle sig på neutral grund uden for de sektorer, der har ansvaret for den generelle ungeindsats. Den neutrale placering har muliggjort et udviklingsarbejde omkring radikaliseringsforebyggelse, som næppe kunne legitimeres og realiseres inden for de traditionelle ungesektorer i kommunen.

På dette fundament er det lykkedes VINK-sekretariatet at grundlægge en særindsats, som trods indledende skepsis blandt både politikere og praktikere har vist sin bæredygtighed igennem en stribe af velbesøgte aktiviteter og et stigende antal henvendelser omkring konkrete bekymringer. I den hidtidige programperiode er der støbt viden, værktøjer og samarbejdsrelationer, som samlet har faglig relevans for den radikaliseringsforebyggende indsats i både indland og udland. I ly af den neutrale position har VINK-sekretariatet navigeret uden om den mest negative radikaliseringsdebat i medier og presse. VINK har tillige formået at imødegå de forbehold, der tidligt blev formuleret i brede medarbejderkredse inden for den samlede ungeindsats i København. VINK har i praksis manifesteret, at hensigten ikke har været at iværksætte et parallelt tilbud til den ordinære ungeindsats. Programmet sigter alene på at supplere med specialviden og værktøjer inden for det afgrænsede felt, der vedrører tidlig forebyggelse i et radikaliseringsperspektiv.

1.2 Evalueringens formål og forandringsteori

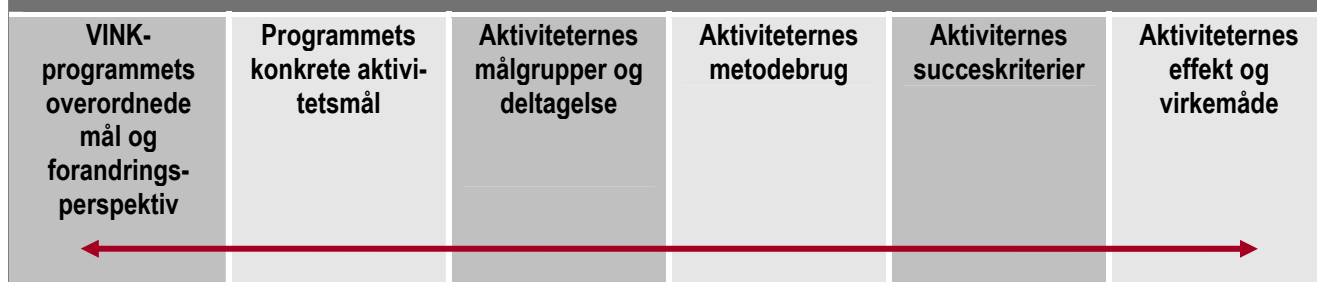
På denne baggrund har den foreliggende evaluering haft til formål at belyse:

- Hvorvidt VINK har opfyldt de oprindelige programmål og succeskriterier.
- Hvorvidt og hvordan programaktiviteterne har ført til den ønskede effekt.

Den kombinerede effekt- og virkningsanalyse

Evalueringen er tilrettelagt efter en forandringsteoretisk ramme, der kombinerer en effektanalyse og en virkningsanalyse. Med effektanalysen er der i muligt omfang sat fokus på de målbare resultater af programaktiviteterne, mens virkningsanalysen som supplement hertil bidrager med en mere kvalitativ vurdering af virkemåden i de anvendte metoder. Det gælder eksempelvis nytteværdien og forandringseffekten for deltagerne i VINK's efteruddannelses-tilbud, set i lyset af det overordnede mål om at formidle viden og værktøjer til støtte for en tidlig forebyggelse af radikaliserings blandt unge i København.

Skema 1: Tilbudsgivers forandringsteoretiske evalueringsmodel

1.3 Evalueringens datagrundlag

Evalueringen beror på en kombination af kvantitative og kvalitative dataindsamlingsmetoder, rettet mod henholdsvis brugersiden og mod de aktørgrupper, der på forskellig vis har haft en berøringsflade til implementeringen af VINK-programmet.

Det kvantitative datagrundlag

Den *kvantitative* datafangst omfatter spørgeskemaer til alle deltagere ved programmets formidlingsaktiviteter, arrangementer, møder, efteruddannelsesaktiviteter og rådgivningstilbud.

Det kvalitative datagrundlag

Den *kvalitative* dataindsamling er baseret på følgende metoder:

- En kvalitativ interviewrunde
- Observationsstudier
- Deskresearch.

Den kvalitative interviewrunde har omfattet både individuelle interviews, gruppeinterviews og en fokusgruppe blandt i alt 28 informanter. Alle interviews er gennemført efter en struktureret spørgeguide, der er tilpasset de enkelte aktørers kontakthflade til VINK.

Observationsstudierne er med enkelte undtagelser foretaget inden for alle formidlingsaktiviteter. Evaluatoren har således været til stede som observatør på hovedparten af modulerne i VINK's efteruddannelsesforløb. Hertil kommer deltagelse i størstedelen af de afholdte dialogarrangementer og temamøder.

Deskstudiet har bestået i en gennemgang og analyse af foreliggende undervisningsmaterialer, informationsmaterialer og vidensrapporter, der er udarbejdet i direkte tilknytning til VINK-programmet. Herudover er der gennemført en meget omfattende deskresearch af både dansk og udenlandsk litteratur og kildemateriale med teoretisk og empirisk fokus på radikaliseringsperspektivet.

1.4 Evalueringens tematiske opbygning

Evalueringen er struktureret efter de programmål, der har dannet ramme om VINK's konkrete aktiviteter og metodeudvikling. Evalueringen tager herved udgangspunkt i målene om at etablere:

- En videnopbygning med et særligt fokus på inklusions- og radikaliseringsprocesser.
- En formidling af viden og værktøjer til medarbejdere med ungekontakt i Københavns Kommune.
- En rådgivningsenhed med speciale i radikaliserings og ekstremisme med forskellig politisk-religiøs observans og inden for forskellige ungegrupperinger.
- En organiseringsform til fremme af et tværfagligt og tværsektorielt samarbejde om tidlig forebyggelse af radikaliserings blandt unge i kommunen.

Skema 2: Evalueringens tematiske opbygning	
Programsmål	Aktivitetstyper
Videnopbygning →	Tværeuropæisk videnindsamling National videnindsamling Begrebsafklaring
Formidling →	Debat- og dialogarrangementer Opmærksomhedsoplæg og temamøder Efteruddannelse
Rådgivning →	Ressourcepanel Rådgivningsenhed og hotline
Organisering →	Tværasektorielle partnerskaber Struktur Forankring

Skema 2 fremstiller evalueringens opbygning. Inden for de 4 program mål analyseres indhold, effekt og virkemåde i de iværksatte aktivitetstyper.

1.5 Læsevejledning

Rapporten er opbygget, som følger:

Kapitel 2 sammenfatter centrale konklusioner og anbefalinger fra evalueringen.

Kapitel 3 gør rede for VINK's videnopbygning og videnbegreb. Kapitlet beskriver kort det transeuropæiske og nationale samarbejde, der er etableret omkring videngenerering og erfaringsudveksling omkring radikaliserings, ekstremisme og interventionsformer. Hertil kommer en analyse af dens begrebsafklaring, der har udgjort et væsentligt led i VINK's videnopbygning.

Kapitel 4 belyser VINK's formidlingsindsats og formidlingsstrategi. Kapitlet fremlægger effektresultater fra de forskellige formidlingsaktiviteter som dialogarrangementer, temamøder, opmærksomhedsoplæg og seminarer. Der sættes endvidere et særligt fokus på VINK's efteruddannelsesforløb.

Kapitel 5 fokuserer på VINK's rådgivningsenhed og ressourcepanel. Kapitlet vurderer behovet for VINK's særlige rådgivningsfunktion og analyserer, hvordan rådgivningen og ressourcepersonerne i praksis supplerer og understøtter den generelle ungeindsats med specialviden og nye værktøjer i den generelle ungeindsats.

Kapitel 6 evaluerer til slut VINK's organiseringsform og placering i den kommunale struktur. Kapitlet belyser VINK's rolle i det tværsektorielle samarbejde omkring tidlig forebyggelse i ungeindsatsen og munder ud i en fremadrettet vurdering af VINK's fremtidige forankringsmuligheder i en videre driftsgørelse.

2.

Sammenfatning af centrale konklusioner og anbefalinger

2.1 Indledning

Som nævnt i indledningen har evalueringens dataindsamling og analysearbejde været struktureret efter de programmål, der har dannet grundlag for VINK's samlede aktivitetsvifte og metodeudvikling. Evalueringen tager herved udgangspunkt i målene om at etablere:

- En *videnopbygning* med et særligt fokus på inklusions- og radikaliseringsprocesser.
- En *formidling* af viden og værktøjer til medarbejdere med ungekontakt i Københavns Kommune.
- En *rådgivning* med speciale i radikalisering og ekstremisme med forskellig politisk-religiøs observans og inden for forskellige ungegrupperinger.
- En *organisering* til fremme af et tværfagligt og tværsektorielt samarbejde om tidlig forebyggelse af radikalisering blandt unge i kommunen.

De følgende afsnit opsummerer kort evalueringens konklusioner og konkrete anbefalinger med udgangspunkt i disse fire perspektiver.

2.2 Viden om virkelige behov – konklusioner og anbefalinger inden for VINK's videnopbygning

Evalueringen har vist, at VINK i stort omfang har bidraget til en videnopbygning med fokus på kernebegreberne om inklusion og radikalisering. Videnopbygningen har baseret sig på analyseaktiviteter såvel som på en aktiv erfaringsudveksling med både nationale og transnationale netværk. Men evalueringen giver også anledning til at konkludere, at der på væsentlige områder er behov for en kontinuerlig udviklingsindsats. Der er således også i et fremadrettet perspektiv behov for at indsamle og systematisere erfaringer fra tidlige radikaliseringsforebyggelse. Der er ligeledes behov for at bearbejde og præcisere begrebsapparatet og metoderne omkring samspillet mellem inklusion og tidlig forebyggelse af radikalisering.

Det anbefales på baggrund af evalueringen, at VINK som specialenhed med særlig ekspertise inden for tidlig forebyggelse af radikalisering fortsat sikres ressourcemæssige rammer til at ajourføre og videreudvikle både viden og værktøjer til kvalificering af det forebyggende arbejde over for unge i Københavns Kommune. Evalueringen konkluderer, at der især er behov for at sætte yderligere fokus på:

- At konkretisere og beskrive inkluderende metoder i det radikaliseringsforebyggende ungearbejde. Det skal være beskrivelser, der kan tjene som metodisk træningsmateriale for ungemedarbejdere og andre aktører i den forebyggende indsats. Det skal være beskrivelser i en form, der muliggør en overførsel til praksis og giver brugerne en konkret forståelse for både funktionsmåden og virkemåden i de enkelte metoder.
- At arbejde med en videre afklaring og konkretisering af, hvordan inklusion og tidlig forebyggelse af radikaliserings reelt kan gå hånd i hånd i den praktiske indsats. Der er således behov for en nøjere beskrivelse af det, der kendetegner den særlige "radikaliseringsstoning" i forebyggelsesarbejdet.
- At udbygge og nuancere viden om radikaliseringsens udspring og udtryksformer for herigennem at få større forståelse for, hvordan inkluderende processer i praksis kan danne en effektiv modvægt til radikaliserings. Hertil kommer behovet for at sætte fokus på de faldgruber, der er til stede, når radikaliserings kædes sammen med bestemte adfærdsmønstre eller personprofiler. Der er desuden behov for at videreudvikle begreber og metoder til at identificere tidlige tegn på radikaliserings, hvis det sker på et fordomsfrit grundlag og under nøje iagttagelse af de risici, der knytter sig til enhver form for profilering.

2.3 Dialog som drivkraft for good practice - konklusioner og anbefalinger inden for VINK's formidling

Evalueringsen har fastslået, at VINK til fulde har opfyldt de mål, der har været opstillet for formidlingsaktiviteten. Gennem den samlede formidlingsindsats har VINK profileret sig over for en stor – og støt voksende - modtagerkreds.

Behov for både spredhags- og spydspids-strategi i VINK's fortsatte formidlingsaktivitet

Evalueringsen konkluderer videre, at VINK's formidlingsaktiviteter kan beskrives ud fra en dobbeltsidet formidlingsstrategi, der systematiserer indsatsen i både spredhagsaktiviteter og spydspidsaktiviteter.

Spredhagsstrategien er kendetegnet ved at være møntet på en åben og heterogen målgruppe. Til grund for spredhagsstrategien ligger ønsket om at skabe en fælles indsigt, forståelse og *storytelling* om tidlig forebyggelse blandt ungemedarbejdere fra vidt forskellige institutionstyper og miljøer. De åbne formidlingsaktiviteter har således muliggjort en tværgående videndeling, erfaringsudveksling og refleksion, som sjældent kommer i spil inden for de ordinære rammer.

Spredhagsaktiviteterne udbydes til en bred aktør- og interessentkreds, der i realiteten kan opsoge aktiviteterne ud fra forskellige "motivationskerner". Nogle deltagere fatter interesse for VINK's formidlingstilbud ud fra et ønske om at udvide den analytiske viden om radikalise-

ringsprocesser blandt unge. Andre vægter i højere grad det metodiske aspekt og forventer at gå hjem med nye værktøjer til inspiration i den daglige ungekontakt.

Inden for spredningsstrategien har VINK hidtil afholdt et antal velbesøgte dialogarrangementer, hvor rekrutteringen har baseret sig på VINK's og samarbejdsaktørers netværk inden for en bred vifte af institutionstyper og faggrupper med ungekontakt i København. Herudover hører VINK's efteruddannelse, hjemmeside og medierettede formidlingsmetoder til de typiske spredningsaktiviteter.

Spydspidsstrategien betegner den formidlingsaktivitet, der har taget sigte på mere afgrænsede målgrupper som eksempelvis medarbejdere på den samme skole eller en bestemt faggruppe med ensartede jobfunktioner i forhold til unge mv. Spydspidsformidlingen kan desuden have betydning for lokaliseringen, hvis aktiviteten finder sted på den pågældende institution. Endelig kan der være tale om oplæg, som er direkte tilpasset målgruppens specifikke jobudøvelse og udfordringer i forhold til ungekontakten.

Spydspidsformidlingen har hidtil bestået af opmærksomhedsoplæg og særlige temamøder. Desuden har der været en stigende efterspørgsel på artikler om VINK's mål og ydelser til fagblade og lokale nyhedsbreve mv.

Evalueringen giver grund til at konkludere, at VINK's formidlingsarrangementer og selve italesættelsen af radikaliseringsstemaet har givet mange deltagere anledning til at reflektere nærmere over problemstillinger, der generelt er velkendte blandt professionelle ungedarbejdere – men som har fået nye nuancer igennem oplæg og fælles diskussioner på VINK's formidlingsmøder. Evalueringen bekræfter således, at VINK's formidlingsaktiviteter har bidraget til en voksende interesse for radikaliseringsdiskursen såvel som for den konkrete forebyggelsesindsats. Samlet vidner evalueringen om, at et flertal af deltagerne i de givne arrangementer finder inklusions- og radikaliseringsdebatten relevant for deres arbejdssituation. Det er samtidig ensbetydende med, at de udtrykker en positiv interesse for VINK's funktionsområde. Konklusionen er, at VINK's formidlingsindsats på tværs af aktivitetstyper har givet grobund for en *opmærksomhedseffekt*, hvor mange erfarne professionelle med ungekontakt har fået blik for videnskæssige behov og metodiske udfordringer, som aktualiserer en drøftelse af det samlede inklusions- og radikaliseringsfelt.

Evalueringen giver dermed et fingerpeg om, at der er i løbet af programperioden er skabt en større åbning omkring radikaliseringsdiskursen og dens relevans for den generelle ungeindsats i København.

Evalueringen konkluderer desuden, at kvaliteten og relevansen af VINK's samlede formidlingsaktivitet især har fået topkarakter blandt mange deltagere, fordi det er lykkedes at sende et klart signal om den specialviden og specialrådgivning, som VINK står til rådighed med over for den brede kreds af medarbejdere og institutioner med ungekontakt. Evalueringen vidner om, at VINK's rådgivningsenhed er i høj kurs. Derfor er det relevant at tale om en *afledt rådgivningseffekt*, hvor kvalitetsstempelen er VINK's mulighed for at yde en behovsorienteret vejledning, som *for det første* kan tilpasses til de individuelle og lokale behov blandt medarbejdere og i institutioner – og *for det andet* kan levere en kvalificeret viden om metoder til tidlig håndtering af bekymringstegn blandt unge.

Det anbefales på baggrund af evalueringen, at VINK får ressourcer til at videreføre den dobbelte informationsstrategi med både spredningsaktiviteter og spydspidsaktiviteter rettet mod medarbejdere og andre aktører med ungekontakt i Københavns Kommune. Det må

anbefales, at VINK lejlighedsvis prioriterer at afholde de større dialogarrangementer, som giver mulighed for at rekruttere en bred kreds af deltagere og herunder ikke mindst medarbejdere og aktører, der ikke tidligere har været i kontakt med VINK. Dialogarrangementerne kan på denne måde fungere som "fødekæde" til mere afgrænsede spydspidsaktiviteter, der målrettet imødekommer lokale behov på enkeltinstitutioner eller inden for bestemte faggrupper på tværs af institutionstyper mv.

Evalueringen har vist, at VINK's efteruddannelsesforløb for medarbejdere med ungekontakt i Københavns Kommune må betegnes som en succes både i henseende til den brede søgning og med hensyn til deltageres tilfredshed og læringseffekt.

Erfaringerne fra efteruddannelsen giver samtidig anledning til at overveje mulighederne for at afløse den traditionelle kursusform med mere fleksible tilrettelæggelsesformer, der åbner mulighed for en løbende opfølgning på aktuelle medarbejderbehov for vidensinput, værktøjer, træning i samtaleteknikker og videndeling omkring inklusion og forebyggelseserfaringer mv.

Mangfoldig målgruppe – både fordele og ulemper

Deltagergruppen har repræsenteret en bred vifte af institutionstyper, som spænder fra frivillige og selvejende ungeforanstaltninger til skoler, enheder under jobcenteret, klubber, områdefornyelse, politi og biblioteker mv. Den brede repræsentation har vist sig både at have fordele og faldgruber:

- Til *fordelene* hører, at det har været muligt at skabe et tværfagligt erfaringsrum, hvor medarbejdere med forskellig ungekontakt har haft lejlighed til at drøfte forebyggelse på tværs af faglige funktioner og forudsætninger.
- Til *faldgruberne* hører, at den store erfaringsspredning har vanskeliggjort en mere indgående og nuanceret drøftelse af lokale praksisformer og løsninger i den forebyggende ungeindsats.

Det er således værd at bemærke, at *tværfagligheden* fremstår som et tveægget sværd, som både kan virke fremmende og hæmmende på den fælles praksislæring og operative videndeling. Nogle deltagere har formuleret det på den måde, at en del input ikke er fulgt op med et ordentligt feedback, fordi deltageres arbejdsfunktioner og referencerammer varierede for meget. Andre deltagere har imidlertid gjort gældende, at det har været inspirerende og udbytterigt at få input fra forskellige faggrupper.

Sammenfattende må det konkluderes, at *læringseffekten* af den faglige og institutionelle mangfoldighed ikke er entydig, når der ses bort fra det klare skel, der går mellem deltagere med eller uden direkte ungekontakt i den daglige jobudøvelse. I lighed med de brede dialogarrangementer må anbefalingen være, at der fortsat opereres med både spredhagls- og spydspids-tilbud, hvor åbne og tværfaglige efteruddannelsesaktiviteter suppleres med mere lokale forløb eller målgruppeafgrænsede tilbud.

En mulighed kan eventuelt være, at uddannelsesaktiviteter under VINK i højere grad tager udgangspunkt i en differentiering af de *unge*, som medarbejderne er i kontakt. Ved eksempelvis at anvende *case-* og *personabaserede* metoder, som uddyber og nuancerer billedet af unges adfærd og handlemønstre, kan det være lettere at arbejde med og forestille sig, hvordan forskellige dialogformer og samtaleteknikker virker i praksis. Det er øvelser, som også kan iværksættes på tværs af faggrupper med forskellige jobmæssige referencerammer. Gennem *case-* og *personabaserede* metoder får medarbejderne lejlighed til at bevæge sig videre fra den overordnede definition af "sårbare" unge og nuancere billedet af, hvordan og hvorfor unge kan reagere forskelligt, og hvordan eksempelvis den anerkendende tilgang kan komme til udtryk gennem samtaleteknikken. Med denne indfaldsvinkel vil tværfagligheden givetvis være nyttig, fordi erfaringsudvekslingen og metodeovervejelserne bliver knyttet til konkrete ungebeskrivelser og genkendelige relationer fra hverdagen.

Behov for fleksible læringsfora

Fordelen ved efteruddannelsesforløbet har været den faglige progression og sammenhængskraft mellem de enkelte moduler. Men andre erfaringer fra VINK's formidlingsaktiviteter tyder samtidig på, at det er vanskeligt at tilrettelægge en læringsprogression for et indsatsområde, som endnu på mange måder er ubeskrevet terræn. Det er netop kendetegnende for den radikaliseringsforebyggende indsats, at det faglig-metodiske erfaringsgrundlag er ganske spinkelt. Derfor foregår videnopbygningen sideløbende med en afprøvning og tilpasning af identifikations- og samtaleteknikker. Det indebærer, at læringsbehovet i praksis vil have et vist "ad hoc" præg.

Der kan være enighed om, at den inklusionspædagogiske tilgang *generelt* er den mest farbare vej til at opbygge og fastholde tillidsfulde ungerelationer. Men når radikaliseringsperspektivet tilføjes, foreligger der ikke på nuværende tidspunkt velafprøvede metoder og værktøjer, der kan danne grundlag for undervisnings- og læringsforløb med en klar progression og lineær sammenhængskraft.

Det peger i stedet i retning af mere værksteds- og netværksbaserede læringsfora, hvor processen i højere grad er styret af deltagernes aktuelle behov for viden, værktøjer og træning. Den åbne værkstedsform er velegnet til en mere flydende planlægning, hvor den faglig-metodiske progression udspringer af deltagernes oplevede læringsbehov. Netværksformen kan være en hensigtsmæssig ramme omkring mere langsigtede og kontinuerlige medarbejderrelationer, kollektive læringsprocesser og fælles erfaringsdannelse på tværs af organisatoriske tilhørsforhold og jobfunktioner.

Det lærende medarbejdernetværk kan dermed give videre grobund for den systematiske videns- og værktøjsopbygning, der er VINK's kernepunkt.

Det anbefales på baggrund af evalueringen, at VINK i den fremtidige planlægning af efteruddannelsesaktiviteter til ungedarbejdere vurderer mulighederne for at iværksætte værkstedsbaserede læringsnetværk, der uden store tidsmæssige og økonomiske omkostninger kan stables på benene inden for en fleksibel og kortfristet tidsramme. Rekrutteringen af læringsnetværk kan eventuelt finde sted via de brede dialogarrangementer.

Behov for opsøgende indsats på ungdomsuddannelser

Evalueringen viser, at på trods af en voksende opmærksomhed omkring VINK's rådgivnings- og serviceydelser er der fortsat institutionstyper i ungeindsatsen, som VINK kun har været i sporadisk berøring med. Flere informanter har i evalueringen anbefalet, at VINK retter et stærkere søgelys mod ungdomsuddannelserne og hele det erhvervsfaglige system. Begrundelsen lyder, at erhvervsuddannelserne stadig er præget af et massivt frafald blandt unge, danske såvel som nydanske. Erfaringerne tyder på, at mange unge efter et frafald havner i en marginaliseret position – både kompetencemæssigt og socialt - fordi arbejde ikke altid er et reelt alternativ til uddannelse. Argumentet er videre, at undervisere og vejledere på de erhvervsrettede ungdomsuddannelser har en omfattende kontaktflade til unge fra forskellige socioøkonomiske og sociokulturelle miljøer. Det taler for at styrke opmærksomheden på erhvervsskolerne og gøre VINK's tilbudsvifte mere synlig i disse ungemiljøer via invitationer til opmærksomhedsoplæg, lokale temamøder og større dialogarrangementer.

VINK har allerede i en opsøgende kontakt tilbudt efteruddannelse og andre formidlingsaktiviteter til det erhvervsfaglige system. Hidtil har interessen ikke været stor, for så vidt at kontakten til de unge opleves som alt for sporadisk til, at den kan give anledning til bekymring i retning af radikaliseringsstegn. Det samme har i et vist omfang gjort sig gældende inden for gymnasiesektoren.

Det anbefales på baggrund af evalueringen, at VINK fortsat prioriterer en opsøgende indsats med kurs mod ungdomsuddannelser og erhvervsskoler med sigte på at oplyse om programmets specialviden og rådgivningstilbud – og endvidere med sigte på at afdække, i hvilket omfang og hvordan ungdomsuddannelserne oplever bekymringsadfærd blandt eleverne. Selv om der hidtil har været en vis skepsis, kan ungdomsuddannelserne under alle omstændigheder videregive generelle erfaringer omkring de unges adfærd og feedback i undervisningen mv.

2.4 Ressourcepersoner med relevante råd - konklusioner og anbefalinger inden for VINK's rådgivning

Evalueringen bekræfter, at det er lykkedes for VINK at etablere den planlagte rådgivningsenhed, som udgør en samlebetegnelse for VINK sekretariatet og det særligt udvalgte og uddannede panel af resourcepersoner. I takt med at rådgivningsenheden har konsolideret sig, er der også sket en tydelig stigning i søgningen af VINK's særlige rådgivningsservice. Det indikerer samtidig, at VINK har vundet legitimitet og anerkendelse i normalsystemerne.

Konklusionen er videre, at den skærpede interesse afspejler, at normalsystemerne i stigende grad har erkendt behovet for en specialenhed, der har til opgave at generere og formidle viden og værktøjer omkring bekymringsstegn blandt unge og omkring tidlig forebyggelse af radikaliseringsforebyggelse. VINK's rådgivningsenhed kan fungere som et udgående team for radikaliseringsforebyggelse. Medarbejdere i normalsystemerne kan konsultere rådgivningsenheden for at få sparring i givne sager – uden at det anfægter den integritet og tillid i relationerne til de unge, der er afgørende for resultaterne i den generelle ungeindsats.

Evalueringen konkluderer, at VINK's legitimitet og samspil med normalsystemerne netop beror på en status, hvor VINK udgør en specialenhed med særlig ekspertise i forhold til tidlig forebyggelse af radikaliserings.

Men konklusionen lyder også, at VINK som specialenhed har behov for en tættere og mere systematiseret samarbejdsflade til normalsystemerne for at sikre den løbende kontakt til den brede medarbejderkreds. Selv om der har været tale om en stigende efterspørgsel på VINK's rådgivningstilbud, er søgningen stadig afhængig af tilfældighedernes spil i den forstand, at VINK endnu ikke har en fast plads i alle ungedarbejderes bevidsthed.

Behov for at styrke og differentiere rådgivningen

Evalueringen skønner, at med en fremskrivning af den aktuelle rådgivningsaktivitet vil rådgivningsenheden i de kommende år kunne forvente en voksende søgning. Det giver grund til at overveje, om VINK med den nuværende kapacitet vil være i stand til at imødekomme den forventede vækst i efterspørgslen. Det skal ikke mindst ses i lyset af, at VINK's ressourcepersoner i praksis både varetager rådgivningsopgaver og formidlingsopgaver, hvor ressourcepersonerne i stigende grad bliver bedt om at holde opmærksomhedsoplæg og temamøder på lokale institutioner mv.

Hertil kommer den erfaring, at ressourcepersonerne ikke alene yder rådgivning ud fra medarbejder-til-medarbejder princippet, således som det oprindeligt er planlagt i programmet. I praksis kan der ikke altid trækkes en skarp skillelinie mellem en medarbejderrådgivning og en ungerådgivning. Ofte vil det tillige være hensigtsmæssigt for sagshåndteringen, at andre aktører kommer ind i spillet som relevante partnere i rådgivningsprocessen. Hertil kommer, at kernen i den tidlige forebyggelse i mange tilfælde er en bekymring, som vedrører tegn på manglende trivsel i hverdagen. Jo mere trivselsaspektet er inde i billedet, desto vigtigere bliver det også, at ressourcepersonerne kan give sig tid til at yde en grundig støtte til både professionelle og forældre omkring mulighederne for at styrke et inkluderende beredskab omkring den unge. Endelig har nogle henvendelser vist sig at have kriminalpræventiv karakter, og det kan ligeledes afføde yderligere kontaktbehov i forhold til normalsystemerne.

Konklusionen er, at givet de hidtidige erfaringer stiller rådgivningsfunktionen både differentierede krav til ressourcepersonernes metodiske kompetence og øgede krav til deres tidsforbrug.

Endelig har der vist sig et behov for at variere rådgivningsindsatsen, således at ressourcepersonerne som supplement til samtale- og afklaringsforløb kan etablere mere kollektive faciliteringsforløb som led i en tidlig forebyggelse. Det gælder eksempelvis faciliteringen af ung-til-ung fællesskaber.

Et videre udviklingsperspektiv tegner sig omkring de såkaldte community-metoder, hvor den tidlige forebyggelsesindsats forankres i de unges nærmiljøer, og hvor grundpillerne i forebyggelsesarbejdet er lokale samarbejdsrelationer og netværk på tværs af de professionelle systemer og civilsamfundet.

Det anbefales på baggrund af evalueringen, at VINK tilføres ressourcer, der kan ruste rådgivningsenheden til at varetage en voksende og langt mere varieret rådgivningsfunktion

end oprindeligt forventet. I betragtning af den markante nedskæring i VINK's budgetramme for perioden 2011-2014 vil det være nødvendigt at overveje mulighederne for en øget budgetramme, hvis den stigende efterspørgsel på VINK's rådgivningsfunktion skal kunne imødekommes i et videre forløb.

Det anbefales videre, at der satses på en styrkelse af VINK's løbende kompetenceopbygning. Der vil først og fremmest være behov for at udvide rammerne for den interne videndeling og fælles metodeudvikling i stab og ressourcepanel.

Behov for systematisk sagsdokumentation

Evalueringen peger på behovet for at få præciseret og beskrevet, hvordan man i praksis kan tage højde for radikaliseringsdimensionen i de gængse sagsbehandlings- og samtalemeter. Det peger på behovet for en metodeudvikling, der må anses for at være et grundlæggende element i VINK's funktion som specialenhed. Det gælder især i lyset af, at erfaringsgrundlaget for en tidlig radikaliseringsforebyggelse endnu er relativt spinkelt og ubeskrevet, set både på nationalt og europæisk plan. Med udgangspunkt i eksisterende dialogmetoder og procesværktøjer må ressourcepersonerne skabe et nyt metodegrundlag som "learning by doing" igennem selve sagsbehandlingen.

Det skærper endvidere kravene til VINK's metodedokumentation og systematiske beskrivelse af fremgangsmåden og virkemåden i de anvendte værktøjer. Uden denne metodedokumentation kan VINK's pionerarbejde miste sin særlige læringsværdi.

Det anbefales på baggrund af evalueringen, at VINK får mulighed for at iværksætte et systematisk dokumentationsarbejde, hvor sigtet er at beskrive metodegrundlaget i en standardform. Det kan med fordel ske i tæt samspil med nationale samarbejdspartnere i Integrationsministeriet, Århus kommune mv.

2.5 Tværgående samarbejde med synergieffekt - konklusioner og anbefalinger inden for VINK's organisering

Set i et organisatorisk perspektiv konkluderer evalueringen, at VINK som specialenhed har bevist sin faglige relevans og bæredygtighed. Tilbage står behovet for at sikre en fremtidig forankring. Konklusionen fra evalueringen lyder, at der er behov for en forankringsmodel, som:

- *På den ene side* sikrer VINK en organisatorisk uafhængighed, legitimitet og anerkendelse som specialenhed, der kan operere på tværs af ungeindsatsen i normalsystemerne.
- *På den anden side* også sikrer VINK en synlig plads og samarbejdsposition i den samlede kommunale organisationsstruktur.

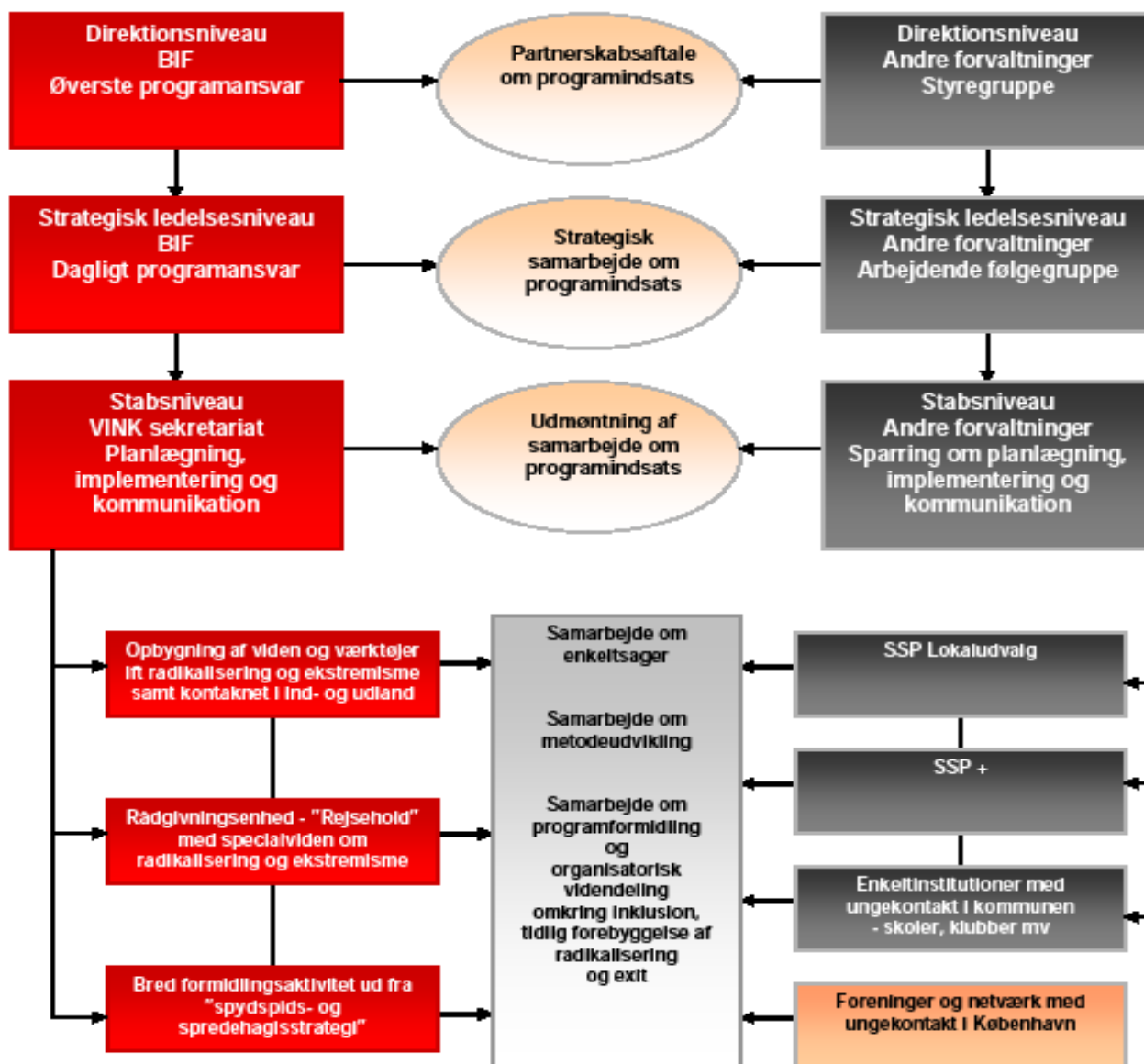
Behov for forpligtende partnerskabsaftale for alle organisationsniveauer

På baggrund af evalueringen tegner figur 2 neden for et idéforslag til et samlet organisationsdiagram for en videre forankring af VINK. Organisationsdiagrammet tager sigte på at forene behovene for neutralitet, uafhængighed og forankring i eksisterende samarbejdsstrukturer i den forebyggende indsats.

Med udgangspunkt i organisationsdiagrammet anbefales det:

- At der på direktionniveau tages initiativ til en partnerskabsaftale, der beskriver rammerne for et tværsektorielt samarbejde omkring specialenheden VINK og endvidere konkretiserer samarbejdets indhold og organisatoriske form på alle niveauer i den samlede struktur.
- At en partnerskabsaftale nøje præciserer, hvordan VINK som specialenhed supplerer og understøtter den generelle forebyggelsesindsats. Aftalen skal således også markere, hvor grænserne går mellem VINK og den øvrige ungeindsats i normalsystemerne, således at der i beskrivelsen bliver taget højde for, at VINK ikke kommer til at udgøre en parallelindsats i forhold til det generelle forebyggelsesarbejde.
- At VINK forbliver et organisatorisk ansvarsområde i Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen ud fra den begrundelse, at der hermed kan sendes et bredt signal om VINK's neutralitet og position som uafhængig specialenhed til alle aktører i den forebyggende ungeindsats.
- At partnerskabsaftalen på det strategiske ledelsesniveau bliver konsolideret gennem en arbejdende følgegruppe, der under ledelse af BIF indgår som aktive sparringspartnere i strategiske drøftelser omkring dimensioneringer og prioriteringer af VINK's indsatsområder og ressourcer.
- At det tværgående samarbejde yderligere udmøntes gennem et udvidet samarbejde på stabsniveau med særlig vægt på den løbende planlægning og implementering af VINK's formidlingsaktiviteter, rådgivningsfunktion og udadrettede kommunikation.
- At det tværgående samarbejde på lokalt plan effektueres gennem VINK's tilknytning til den eksisterende organisationsstruktur omkring det forebyggende ungearbejde. Det indebærer især en formalisering af VINK's kontaktflade til SSP's lokaludvalg.
- At VINK ud over det kommunale samarbejde fortsat udbygger og konsoliderer netværket til ikke-kommunale foreninger og aktører, der på forskellig vis har en berøringsflade til det forebyggende ungearbejde og til radikaliseringsfeltet.

Figur 2: Forslag til organisationsdiagram for VINK's fremtidige forankring

Behov for styrket samarbejde på strategisk ledelsesniveau

Evalueringen vidner om, at VINK's forankring vil være afhængig af, at der sker en styrkelse og effektivisering af det tværgående samarbejde omkring VINK på de strategiske ledelsesniveauer.

Selv om der fra starten har været nedsat en strategisk følgegruppe, tyder evalueringen på, at dette samarbejde mest har haft karakter af informationsudveksling og efterretninger. Alle ledelsesaktører har givetvis haft en positiv intention om at sikre VINK arbejdsfred efter en startfase, hvor programmet havde været i skudlinien for kritik og skepsis. På nuværende tidspunkt er der imidlertid behov for, at samarbejdspartnerne også på de strategiske ledelsesniveauer tager mere aktivt del i en fremadrettet planlægning af VINK's forankring og fortsatte udbredelse som specialenhed.

Sammenfattende lyder konklusionen, at det tværgående samarbejde og partnerskabstanken skal udmøntes som en *praksistænkning* på alle niveauer i den samlede organisation. Det er også ensbetydende med, at et tværgående samarbejde på det strategiske ledelsesplan skal have et tydeligt operativt sigte. Det strategiske samarbejde må ikke blive reduceret til en passiv informationsudveksling. Det strategiske samarbejde må netop indebære, at man lægger en fælles handlingsorienteret dagsorden og sammen afdækker muligheder for at skabe synergi på tværs af de enkelte sektors handlerum. Det må også gælde en fælles ansvarlighed i forhold til idéer og beslutninger med relation til den tidlige forebyggelse af radikalisering.

I et videre perspektiv konstituerer det operative samarbejde en fornyelse af organisationskulturen, hvor den traditionelle silotænkning i stigende grad viger pladsen for en fælles kultur, hvor kernen er selve det kontinuerlige samarbejde.

Det anbefales på baggrund af evalueringen, at der med en partnerskabsaftale lægges vægt på at opruste det operative samarbejde på det strategiske ledelsesplan i forvaltningerne. Anbefalingen er, at en følgegruppe frem over får et tydeligere mandat til at være arbejdende og til at blive inddraget mere systematisk i strategiske overvejelser omkring VINK's funktioner og aktionsfelt. En arbejdende følgegruppe vil således også være medansvarlig for at udbrede kendskabet til VINK på alle lokale niveauer, således at følgegruppen aktivt bidrager til at nyttiggøre VINK's specialviden i det samlede forebyggelsesarbejde.

Behov for specialenhed med klare konturer

Evalueringen konkluderer, at der på alle forvaltningsniveauer er en fælles interesse i at bibeholde – og udbygge - VINK som en kommunal specialenhed med særlig ekspertise inden for tidlig forebyggelse af radikalisering, ekstremisme og internationalt samarbejde om dette særområde. I takt med at VINK har styrket sit positive ry som relevant og handledygtig enhed, har samarbejdsaktører i den forebyggende indsats også anerkendt, at den særlige forankring har sine fordele. Den signalerer nemlig, at VINK har en uafhængig position, og endvidere at VINK ikke er en "underafdeling" af den etablerede forebyggelsesindsats, der har radikalisering som sin særlige dagsorden.

Samtidig står det klart, at VINK som specialenhed stadig har behov for at styrke synligheden i den brede kreds af ungededarbejdere og aktører i den forebyggende indsats.

Det taler for en fremtidig organiseringsform, der giver VINK strukturel adgang til det store netværk af professionelle i det forebyggende ungearbejde. Jo mere VINK involverer sig i community-metoder, desto mere relevant vil det også være, at VINK vinder fodfæste som samarbejdspartner i lokale netværk på bydelsplan.

En oplagt mulighed er, at VINK kommer til at indgå i mere formaliserede samarbejdsformer med SSP-systemet og det brede net af lokaludvalg, der udgør en veletableret og gennemorganiseret struktur for det lokale og tværfaglige ungesamarbejde. Kunsten er at udvikle en organiseringsform for samarbejdet, som sikrer den gensidige uafhængighed, samtidig med at den formaliserer og systematiserer den løbende kontakt.

Det anbefales på baggrund af evalueringen, at der i forbindelse med en videre partnerskabsproces opstilles en konkret model for et samarbejde mellem VINK og SSP-systemet, der på én gang tilgodeser behovet for en gensidig uafhængighed og behovet for en tæt koordination.

3.

Viden om virkelige behov

Resultater fra VINK's videnopbygning

3.1 Indledning

Med videnstemaet sætter evalueringen fokus på den videnopbygning, der er en grundpille i VINK-programmet. VINK-programmet har fra starten bygget på et dynamisk videnbegreb. Sigtet har været, at den analytiske og begrebslige videnopbygning sker i en stadig vekselvirkning med dannelsen af praksiserfaringer. Meningen er, at teorier og begreber omkring tidlig forebyggelse af radikaliserings løbende afprøves og revurderes i lyset af de konkrete metodiske erfaringer fra programmets aktiviteter såvel som fra andre indenlandske og udenlandske resultater. Kernepunktet i det dynamiske videnbegreb er således, at videnopbygning ikke begrænser sig til at være en ren indsamling af data og fakta. Videnopbygningen er først fuldbragt, når den er operationaliseret i metoder og værktøjer, der kan styrke den daglige praksis. Derfor er VINK-programmet kendetegnet ved et slogan om, at viden og værktøjer skal gå tæt hånd i hånd.

Behovet for at skabe et tæt samspil mellem videnopbygning, metodeudvikling og praksislæring i tværfaglige fora blev allerede tydeligt på et tidligt tidspunkt i VINK-indsatsen, hvor et stort antal medarbejdere med ungekontakt i København blev bedt om at overveje, hvilke udækkede videns- og værktøjsbehov¹ de kunne pege på i relation til den forebyggende indsats over for unge, der kunne være sårbare for en radikaliserings. Som det fremgår af skema 3 neden for, blev viden og værktøjer generelt kædet snævert sammen i medarbejdernes tilbagemeldinger ud fra den betragtning, at radikaliserings, religion og interkulturel kommunikation var temaer, hvor mange følte sig på gyngende grund både videnskabsmæssigt og metodisk. Det var samtidig bemærkelsesværdigt, at når radikaliserings blev bragt på banen, så mange erfarne medarbejdere tillige behov for at afklare, hvordan man kan praktisere inklusion som led i en tidlig forebyggelse af radikaliserings. Skemaet illustrerer, hvordan medarbejderne efterlyste en helhedsorienteret videns- og værktøjsudvikling, som for det første kunne beskrive og begrebsliggøre radikaliseringssteg og bekymringsadfærd – og for det andet kunne give eksempler på, hvordan disse tegn imødegås og håndteres gennem inkluderende metoder. Endelig blev det tilkendegivet, at den tværfaglige og tværinstitutionelle videndeling generelt har høj prioritet i medarbejdermiljøerne.

¹ Jf. mhtconsult: "Målrettet inklusion skaber aktivt medborgerskab", 2010.

Skema 3: Skematisk oversigt over videns- og værktøjsbehov i miljøer med ungekontakt i Københavns Kommune

	Vidensbehov	Værktøjsbehov	Organisatoriske behov
Radikaliseringstegn ift radikaliseringstyper	X	X	
Inkluderende metoder	X	X	
Religion	X		
Interkulturel kompetence og kommunikation	X	X	
Tværgående videndeling			X
Tværgående metodeudvikling og erfaringsdannelse			X

Kilde: mhtconsult på grundlag af interviewundersøgelse i københavnske miljøer med ungekontakt, november 2009.

De kommende afsnit opridser kort de analyse- og samarbejdsaktiviteter, der har været elementer i VINK's videnopbygning. Dernæst følger en analyse af den videnopbygning, der især har handlet om at udvikle et velegnet begrebsapparat omkring indsatsen.

3.2 En første udforskning af feltet – om VINK's analysearbejde

Som optakt til implementeringen af de planlagte aktivitetstyper i VINK programmet blev der iværksat et omfattende forundersøgelser- og analysearbejde. Som en forberedelse til den egentlige indsats var det hensigten at kortlægge det "terræn", som VINK skulle operere i. Det indledende analysearbejde blev rettet mod tre niveauer og indfaldsvinkler til den kommende indsats:

- Et juridisk niveau
- Et medarbejderniveau
- Et typologisk niveau.

Det juridiske niveau

På det juridiske niveau blev der under titlen "Forebyggelse af radikaliserings og ekstremisme – juridiske rammer for et målrettet inklusionsprogram" udarbejdet en omfattende rapport over de juridiske og retssikkerhedsmæssige implikationer ved de planlagte aktivitetstyper.

Det gjaldt eksempelvis den telefoniske hotline og overvejelserne om, hvorvidt en telefonlinie til rådgivning omkring unges bekymringsadfærd burde være et åbent tilbud til alle borgere i kommunen eller alene være tilegnet frontpersonale med professionel ungekontakt. Som et af kardinalpunkterne afgav rapporten et fyldigt overblik over, hvilke konsekvenser der kunne være omkring underretningskrav og registrering af personoplysninger mv.

På tilsvarende måde tog rapporten stilling til de juridiske forhold, der kunne blive aktuelle i forbindelse med oprettelse af et mentorkorps – senere kaldet ressourcpersonerne. En af anbefalingerne var på dette tidlige tidspunkt, at VINK i givet fald skulle tilsikre, at korpset blev sammensat med et bredt kompetencegrundlag, der ikke kunne give anledning til mistanke om, at korpset især var møntet på bestemte befolkningsgrupper – med særlig vægt på etnisk minoritetsunge fra muslimske miljøer. Hertil kom en klar anbefaling om, at mentorbegrebet og mentorfunktionen i VINK blev nøje præciseret inden iværksættelsen. Mentorordningen under VINK måtte eksempelvis ikke kunne forveksles med de gældende rammer for præventive samtaler i PET.

Endelig blev det stadfæstet, at programmet i sin generelle ordbrug skulle sende klare signaler om, at radikaliserings og ekstremisme var bredt formuleret i forhold til forskellige former og ikke hverken direkte eller indirekte rettet mod en bestemt retning som for eksempel islamisme.

Rapporten blev udarbejdet af Retssikkerhedsfonden i foråret 2009 og dannede grundlag for den endelige formulering af VINK's mål for de enkelte aktivitetstyper.

Medarbejderniveauet

På medarbejderniveauet iværksatte VINK i efteråret 2009 en kortlægning og analyse i medarbejdermiljøer med ungekontakt i Københavns Kommune. Dette undersøgelsesarbejde var et led i VINK's videnopbygning og omfattede samlet:

- En kvantitativ kortlægning og kategorisering af ungeindsatsens miljøer.
- En kvalitativ interviewundersøgelse blandt medarbejdere med ungekontakt i Københavns Kommune.

Målet for kortlægningen var at danne et indledende oversigtsbillede af de institutionstyper, projektyper, professionsområder og faggrupper, der samlet tegner ungeindsatsen i Københavns Kommune. Det indebar blandt andet et estimat over antal medarbejdere, der udgjorde den potentielle målgruppe for VINK's medarbejdertilbud.

På grundlag af kortlægningen blev den kvalitative interviewundersøgelse rettet både mod kommunale medarbejdere og andre aktører inden for de afdækkede institutionstyper og faggrupper. Undersøgelsen tog sigte på at belyse ungemedarbejders erfaringer og vurderinger af radikaliseringsstendenser i ungemiljøerne og endvidere medarbejdernes egen oplevelse af behovet for viden og værktøjer i relation til både radikaliserings og inklusion.

Kortlægnings- og analyseindsatsen under VINK er delvist inspireret af erfaringerne fra Recora, hvor man ligeledes har lagt vægt på at sondere det professionelle terræn omkring ungeindsatsen gennem undersøgelser blandt frontmedarbejdere. Arbejdet blev siden lagt til grund for VINK's planlægning af formidlingsaktiviteter til ungemedarbejdere og blev udført af mhtconsult i vinteren 2009-10.

Det typologiske niveau

Det typologiske niveau omhandler forskellige radikaliserings typer og indebærer herved også en form for adfærds- og gruppetypologisering. På det typologiske niveau blev der i den tidlige programperiode udarbejdet en forskningsrapport over højreradikale bevægelser i København. Målet var at systematisere og formidle viden inden for et felt, der generelt er relativt spinkelt belyst i den danske sammenhæng, og hvor der i særdeleshed har manglet et vidensgrundlag i Københavns Kommune.

Rapporten præsenterede blandt andet forskellige modeller for, hvordan radikaliseringsprocessen til de højreradikale miljøer finder sted. Hertil kom en gennemgang af de højreradikale grupperinger, strømninger, ideologier og fjendebilleder, der især er til stede i Københavns Kommune. Grupperingerne blev introduceret gennem biografiske præsentationer. Herudover gav rapporten eksempler på skandinaviske erfaringer med exit-programmer.

Forskningsarbejdet blev forestået af Center for Sociologisk Analyse ved sociolog Jeppe Lyng, som siden har formidlet rapportens resultater i forbindelse med flere formidlingsaktiviteter under VINK, blandt andet som led i VINK's efteruddannelsesprogram.

Sammenfattende giver evalueringen grundlag for at konkludere, at VINK's indledende vidensindsamling har fundet målrettet anvendelse i den videre indsats – enten som baggrundsmateriale eller som direkte læringsmateriale. Rapporterne er endvidere gjort bredt tilgængelige via VINK's hjemmeside.

3.3 Deltagelse i den transeuropæiske dialog – om VINK's relation til Recora

Recora er en forkortelse for "Recognizing and Responding to Radicalization", og Recora Institutet er et transeuropæisk initiativ, der tager sigte på at kvalificere gadeplansindsatsen. Målet er at styrke gadeplansmedarbejderes forudsætninger for at imødegå og bearbejde det komplekse af faktorer, der kan danne grobund for en radikaliseringsproces blandt unge. Det sker gennem udviklingen af inkluderende og løsningsfokuserede metoder. Recora udbyder uddannelses- og træningstilbud til medarbejdere og andre aktører med forskellige kontaktflader til unge i et forebyggende perspektiv.

Som en af de centrale indfaldsvinkler lægger Recora vægt på community-baserede forebyggelsesmodeller og interventionsformer, der baserer sig på et tværfagligt samarbejde mellem flere forskellige myndigheder, offentlige aktører og repræsentanter for lokalsamfundet. Tilgangen er, at der i krydsfeltet mellem de sociale, politimæssige, uddannelsesmæssige, jobmæssige, kulturelle, frivillige og familiære relationer kan skabes bæredygtige netværk til støtte for sårbare unge, der kan føle sig tiltrukket af ekstremistiske aktionsformer og tanke-sæt. Gennem det tværgående og lokalt forankrede samarbejde kan der sikres et kontinuerligt støtteberedskab, som løbende følger solidarisk op på de unges individuelle handlingsplaner og opmuntrer dem til at fastholde de mål, de har stillet sig selv i udsigt.

Som led i samarbejdet med VINK har Recora instituttet afholdt et todages seminar for ungedarbejdere i København. Seminaret, der fandt sted i forsommeren 2010, introducerede gennem vidensoplæg Recoras tilgang og arbejdsmetoder i en vekselvirkning med træningsøvelser. VINK har etableret en løbende kontakt til Recora, og samarbejdet repræsenterer et fast led i VINK's stadige opfølgning på ny viden og metodeudvikling inden for den tidlige forebyggelse af radikaliserings.

3.4 Viden og værktøjer til målrettet intervention – om VINK's plads i nationalt partnerskab

Et andet eksempel på VINK's udadrettede samarbejde er deltagelsen i det EU-støttede projekt "Afradikalisering – målrettet intervention", som er ledet af Integrationsministeriet. Projektet omfatter en kommunal del, hvor Københavns og Århus Kommuner afprøver værktøjer til støtte for kontaktførelse med både frontmedarbejdere og unge som led i tidlig forebyggelse. Projektet består endvidere af et udviklingsarbejde omkring exitforløb, som varetages af PET. Samlet set har projektet både fokus på præventive metoder og på værktøjer, der kan underbygge egentlige exitforløb. Som led i det præventive udviklingsarbejde er det målet at afprøve forskellige mentormodeller, og på dette punkt kommer VINK's ressourcepanel ind i billedet som et væsentligt bidrag til projektets praktiske afprøvning.

Deltagelsen i det nationale samarbejde giver desuden VINK's rådgivningsenhed adgang til et omfattende kvalificeringsprogram, der også indbefatter en løbende videndeling med de øvrige projektpartnere.

3.5 Ord i orkanens øje – om VINK's bidrag til et begrebsapparat omkring radikaliserings

Radikaliserings er den proces, hvorved en person gradvis accepterer ekstremismens idéer og metoder og eventuelt tilslutter sig dens organiserede grupper. Personlige forhold, gruppedynamikker samt politiske, økonomiske og kulturelle forhold kan alle medvirke til radikaliseringsprocesser." (Citeret fra VINK-programmets hjemmeside.)

VINK-programmet refererer i sit begrebsapparat til de definitioner, der er anvendt i regeringens handlingsplan "En fælles og tryk fremtid – handlingsplan om forebyggelse af ekstremistiske holdninger og radikaliserings blandt unge" fra 2009. Hovedbegrebet om ekstremisme betegner et holdnings- og handlingsberedskab, der er i grundlæggende modstrid med demokratiets grundpiller. Ekstremismen er i sin kerne totalitær og voldslegitimerende. Den tager med voldelige og ulovlige midler målrettet sigte på at nedbryde den demokratiske samfundsorden i sit yderste stadium – terroraktionen.

I forlængelse heraf beskriver radikaliseringsbegrebet den udviklingsproces, hvor personer gradvist vinder sympati for ekstremismens grundidéer og derfor i stigende grad tilslutter sig et ekstremistisk holdnings- og handlingsmønster. Hvor ekstremismen er beredskabet, beskriver radikaliserings processen henimod beredskabet.

Denne forståelsesramme har været udgangspunktet for VINK's programindsats, og den er stadig gældende som overordnet begrebsramme. I praksis har det ikke så meget været den overordnede definition, som radikaliseringsbegrebets sammenkædning med forskellige ungegrupper og med sikkerhedspolitiske overtoner, der fra programstarten bragte sindene i kog i forskellige miljøer med ungekontakt.

VINK's videnopbygning og begrebsafklaring har i høj grad været påvirket af de begrebsdiskussioner, som især i den tidlige programperiode var kendetegnende for radikaliseringsdiskursen i både medier og presse, forskerkredse og praktikermiljøer med ungekontakt. Men set i bakspejlet har VINK's egen tilblivelseshistorie i sig selv haft betydning for programmets håndtering af de centrale begreber om inklusion og radikalisering.

"En række hændelser har i de senere år givet bekymringer om voksende radikalisering: Skyderier, ildspåsættelser, voldelige demonstrationer og terrorsager. Der er både eksempler på religiøs radikalisering med tilknytning til snævre islamiske miljøer og politisk radikalisering i tilknytning til voldelige højre- og venstreideologiske miljøer.." (Citeret fra VINK's hjemmeside om baggrunden for programmet).

Citatet angiver baggrunden for VINK's oprettelse, således som den har været beskrevet siden programmets forberedelsesfase. Som et svar på de voldelige tendenser i nogle ungemiljøer i København har VINK som erklæret mål at bidrage til en tidlig forebyggelse af radikalisering gennem en målrettet inklusion af unge, der af forskellige årsager føler sig udelukket af det samfundsmæssige fællesskab og tiltrukket af ekstreme bevægelser eller grupperinger. Den tidlige forebyggelse er et hovedmål for indsatsen, mens inklusion kan betegnes som hovedmidlet i en forebyggelse af unges tilgang til ekstremistiske miljøer.

Det er på denne måde indsatsen og ikke det bagvedliggende formål, der har dannet udgangspunkt for programmets titel - Viden • Inklusion • København. Idégrundlaget har som udgangspunkt været, at begyndende radikaliseringsprocesser blandt unge kan forebygges gennem en inkluderende indsats i den professionelle ungeindsats. Inklusion udtrykker et holdningsberedskab og en metodiske tilgang til ungearbejdet og den tidlige forebyggelsesindsats.

Men trods titlen blev det radikaliseringsbegrebet, der kom til at præge den første modtagelse - og medfart - som VINK blev mødt med i etableringsperioden. Den brede kritik fra både politiker- og praktikerkredse lød, at radikalisering konnoterer sikkerhedspolitik, ekstremisme og terrorisme. Det er konnotationer, som kun vil forstærke følelsen af stigmatisering og udenforskab blandt unge, der i forvejen føler sig ekskluderede af samfundets fællesskaber.

Tidlig forebyggelse mellem tabu og italesættelse

Det er bemærkelsesværdigt, at inklusionsbegrebet og radikaliseringsbegrebet skiftevis har overskygget hinanden i VINK's hidtidige historie. VINK's mål om at medvirke til en tidlig forebyggelse af radikalisering blandt unge har således skiftevis været udsat for italesættelse og tabuisering.

VINK's inklusionstilgang stod i starten i skygge af de negative forestillingsbilleder, der blev knyttet til radikaliseringsbegrebet. Billedet begyndte imidlertid at vende, da VINK lagde en klar og offensiv inklusionskurs, som trængte radikaliseringsbegrebet mere i baggrunden.

Set i tilbageblik har denne proces sandsynligvis stor betydning for VINK's videre skæbne. Som det vil fremgå af de efterfølgende kapitler, har VINK vundet stadig større indpas blandt medarbejdere i den samlede forebyggelsesindsats. VINK har via en systematisk og konsekvent formidling af inklusionsperspektivet formået at skabe større opmærksomhed i ungemiljøerne omkring bekymringstegn blandt unge og omkring viden og værktøjer i en tidlig forebyggelse af radikalisering.

Tidlig forebyggelse med radikaliserings-toning

Det tyder på, at den stærke vægtning af inklusionsperspektivet gradvist har medført en større åbenhed i forhold til det "forviste" radikaliseringsbegreb. Flere informanter har i evalueringen tilkendegivet, at VINK netop har sin styrke i den specialviden, programmet har opbygget og formidlet omkring radikaliseringsprocesser, deres udspring og veje til ekstremisme. Denne udvikling afspejler sig ligeledes i de mange tilbagemeldinger fra VINK's formidlingsarrangementer, hvor ungemedarbejdere efterlyser konkrete værktøjer til at håndtere bekymringstegn, der måske er udtryk for en radikalisering.

Det er i den sammenhæng værd at huske, at tidlig forebyggelse generelt baserer sig på en inkluderende tilgang til unge, der udviser forskellige former for bekymringstegn. En af de centrale konklusioner fra VINK's indledende analysearbejde lød netop, at ungemiljøerne som helhed beskrev inkluderende metoder og relationsarbejde som hjørnesten i ungekontakten.

Når VINK vækker stigende interesse i professionelle ungemiljøer, er det netop i kraft af, at VINK repræsenterer en særlig indfaldsvinkel og en særlig ekspertise i forhold til den forebyggende indsats. VINK er sat i værk for at løse en specialopgave, der handler om at styrke både det videnskæssige og metodiske grundlag for en tidlig forebyggelse af radikalisering. Det er denne "radikaliserings-toning", som udgør VINK's særlige udviklingsbidrag til den tidlige forebyggelsesindsats.

Evalueringen giver grund til at konkludere, at VINK har taget store skridt i løsningen af denne udviklingsopgave. Men konklusionen er også, at opgaven endnu ikke er fuldført, og at der fortsat er behov for at udbygge både viden og værktøjer til støtte for den tidlige forebyggelse af radikalisering. Et led heri er det videre arbejde knytter sig til målgruppeperspektivet.

2.6 Mellem marginalisering og kriminelle miljøer – hvor ligger VINK's aktionsfelt?

"Det kan være ganske svært for almindelige mennesker at bedømme trusselsbilledet i Danmark. Det gælder ikke mindst for folk, der som jeg i dagligdagen omgås alskens muslimer – for det er jo dem, vi i praksis taler om – al den stund, at de mange truende farer, som radikaliseringen angiveligt afføder, ikke umiddelbart er til at få øje på..." (Citater af Helle Lykke Nielsen, Center for Mellemøstudier: "Radikalisering – en del af værdikampen?", 2009).

Behovet for viden og værktøjer i den tidlige forebyggelse af radikaliserings hænges tæt sammen med det aktionsfelt – de adfærdstyper og gruppeprofiler - som indsatsen er møntet på. Som anført i citatet har målgruppespørgsmålet været et omstridt punkt i radikaliseringsdebatten. Forskeren Helle Lykke Nielsen peger i det ovenstående citat på faren for en stigmatisering, der kan opstå, når radikaliseringsbegrebet kædes sammen med bestemte handlingsrum, miljøer og befolkningsgrupper. Afgrænsningen af aktionsfeltet for en tidlig forebyggelse af radikaliserings har således flere faldgruber.

For det første kan der peges på de faldgruber, der knytter sig til **religionsaspektet**. I citatet lyder der advarsel mod, at radikaliserings og ekstremisme uvilkårligt relateres til muslimske miljøer og bliver synonymt med enhver religiøs tilknytning til Islam. Risikoen er i værste fald, at målgruppen for en tidlig forebyggelse af radikaliserings bliver defineret ud fra et religiøst tilhørsforhold.

For det andet kan der peges på de faldgruber, der knytter sig til **marginaliseringsaspektet**. Et væsentligt spor i både den hjemlige og udenlandske radikaliseringsdebat har været årsagsforholdet mellem radikaliserings og sociale og kulturelle marginaliseringsprocesser².

"Det var jo et betændt begreb, radikaliserings. Vi ville dengang helst tale om marginaliserings. Hvis man endelig ville over til terrorisme, så ville vi ikke...Det kan jo være velintegrederede mennesker. Det er ikke vores målgruppe..." (Kommunal aktør, marts 2011).

Citatet afspejler, hvordan der fortsat er delte meninger om sammenhængen mellem marginaliserings og radikaliserings. Derfor er der også en fare forbundet med at definere målgruppen for en tidlig forebyggelse af radikaliserings som socialt udsatte og sårbare unge. Det skal i så fald præciseres, hvordan den socioøkonomiske og sociokulturelle sårbarhed har været grobunden for den enkelte unges radikaliseringsproces.

For det tredje kan der peges på de faldgruber, der knytter sig til **integrationsaspektet**. Det er gjort gældende, at den hjemlige integrationsdiskurs bærer skylden for, at mange etniske minoritetsunge placerer sig selv i et modsætningsforhold til samfundet, og at de manglende integrationsresultater er en direkte årsag til en radikaliserings. Denne opfattelse er blevet mødt med argumentet om, at de faktiske terrorsager dementerer integrationstesen, for så vidt at det har været velintegrederede personer, der har været toneangivende i terrorismen. Integration indebærer i denne argumentation et højt uddannelsesnivea og en stabil arbejdsmarkedstilknytning mv. Men samlet set er der med integrationsaspektet risiko for, at målgruppen defineres ud fra en integrationsforståelse, som ikke siger noget om personernes subjektive følelser af enten tilhørsforhold eller eksklusion.

For det fjerde kan der peges på de faldgruber, der knytter sig til **kriminalitetsaspektet**. Politisk-religiøs radikaliserings og ekstremisme afgrænses sædvanligvis fra kriminelle bander og ungemiljøer ud fra argumenterne om, at radikaliserings ikke har rod i berigelsesmotiv, og endvidere at bandekriminalitet ikke har et ideologisk sigte.

² Se blandt andet: Staun, J.: "Islamistisk radikaliserings – afsked med simple forestillinger", 2009 og mhtconsult: "Målrettet inklusion skaber aktivt medborgerskab", 2010.

"De unge, vi har her, er kriminelle og himmelråbende upolitiske...unge med forældre på overførsel..." Vi ser unge i mistrivsel, som er et større problem – også for at få unge ud af bandemiljøerne. Er det også en radikaliseringsproces? Kan vi bruge ressourcepersonerne i forhold til unge kriminelle med en selvidentitet som kriminel? Der er stadig behov for at blive skarper på definitionerne..." (Kommunal aktør, marts 2011).

Men trods sådanne argumenter kan det i nogle tilfælde være vanskeligt at trække et klart skel mellem voldelig kriminalitet og ideologisk begrundede hate crimes.

For det femte kan der peges på de faldgruber, der knytter sig til **bekymringsaspektet**. Flere aktører har i evalueringen tilkendegivet, at politisk-religiøs radikaliseringsproces må betragtes som et fænomen og en bekymringsadfærd, der kan sideordnes med andre former for bekymringsadfærd blandt udsatte og sårbare unge, som for eksempel misbrugsproblemer, trivselsproblemer og selvskader mv.

"Hvad er en bekymring? Hvad skal bekymre os? Vi skal se det ligesom alle andre bekymringer for unge: trives de i skolen? Har de en særlig adfærd? Er de udadreagerende eller indadreagerende?...Vi skal afdramatisere i forhold til radikaliseringsbegrebet. Det har VINK netop gjort..." (Aktør med tilknytning til VINK, januar 2011).

Spørgsmålet er imidlertid, hvilke forandringer der kan tolkes som tidlige tegn på en politisk-religiøs radikaliseringsproces.

Sammenfattende giver evalueringen anledning til at konkludere, at analysen af radikaliseringsprocessens aktionsfelt, adfærdstyper og grupperingsprofiler udgør et vigtigt led i videnopbygningen, og at VINK har en vigtig rolle at spille på dette punkt.

4.

Dialog som drivkraft for good practice

Resultater fra VINK's formidling

4.1 Indledning

I tæt samspil med videnopbygningen spiller formidlingsindsatsen en afgørende rolle i VINK-programmet. Videnopbygning og videnformidling udgør en sammenhængende proces, der samlet tjener til at styrke den faglig-metodiske tilgang til unge i en "belyringszone". VINK's formidlingsaktiviteter er således bindeled mellem videnopbygningen og udbredelsen af viden og værktøjer i institutioner og fagmiljøer.

Men formidlingen er ikke kun en envejskommunikation. Den effektive formidling indebærer altid en *videndeling* på tværs af fag- og funktionsspecifikke erfaringer. Derved bliver tværfagligheden og det tværsektorielle perspektiv en vigtig del af billedet.

Tidlig forebyggelse går på tværs af sektorer, institutionstyper og faggrupper. Tidlig forebyggelse af radikaliseringsprocesser blandt unge er derfor også et indsatsområde, som overskrider sektorgrænserne og bedst løses i et tværfagligt og helhedsorienteret samarbejde.

VINK's formidlingsopgave har netop bestået i at organisere det tværfaglige læringsrum, hvor ungemedarbejdere fra mange forskellige sammenhænge er gået i dialog om viden og værktøjer til inklusion og tidlig forebyggelse af radikalisering blandt udsatte og sårbare unge. Men formidlingsopgaven har også haft til formål at styrke den fælles erkendelse af, at radikaliseringsperspektivet er en udfordring, som kræver en fælles tilgang og et fælles løsningsfokus på tværs af ugemiljøerne. Det fordrer en helhedstænkning på tværs af sektorielle grænser.

På denne baggrund sigter evalueringen under formidlingstemaet på at tegne et helhedsbillede af deltagelsen og den faglige effekt, som VINK's hidtidige formidlingsaktiviteter har resulteret i.

De følgende afsnit gør først rede for VINK's formidlingsindsats og kategoriserer formidlingsaktiviteterne efter spredningsmål og målgrupper ud fra den såkaldte spreddehags- og spydspidsstrategi. Det gælder også de vægtninger, der er sket undervejs i forhold til målgruppen af ungemedarbejdere i kommunen. Derpå følger en gennemgang og analyse af resultater og virkemåde i de enkelte formidlingsaktiviteter. Det sker gennem eksempler på deltagervurderingen og deltagereffekten af de forskellige formidlingstyper, således som det er kommet til udtryk gennem løbende deltagerevalueringer af dialogarrangementer, temamøder, opmærk-

somhedsoplæg og seminarer. Som afslutning på kapitlet rettes der et mere dybtgående blik mod VINK's efteruddannelsesforløb for medarbejdere med ungekontakt.

4.2 Fleksibel og behovsrettet formidling

VINK har med rådgivning fra kommunikationsfirmaet Operate navigeret efter en løbende kommunikationsplan, der blandt andet har været baseret på rådgivers interessentanalyser. Planen har været fleksibel i den forstand, at VINK i samråd med rådgiveren har taget bestik af de faktiske formidlingserfaringer og tilpasset både indhold og form efter løbende behov.

Som et eksempel på fleksibiliteten fraveg VINK-sekretariatet i den indledende programfase en plan om at udarbejde og udbrede en pjece om metoder til håndtering af radikaliserings-tegn blandt unge. Pjecen ville angiveligt være et svar på de videns- og værktøjsbehov, der kom til syne i den indledende behovsanalyse blandt medarbejdere med ungekontakt. Men samtidig var planen om en metodepjece behæftet med usikkerhed i og med, at der endnu ikke forelå tydelige praksiserfaringer omkring tidlig forebyggelse af radikalisering og brugen af inkluderende værktøjer i sammenhæng hermed.

Spørgsmålet var desuden, om VINK's vidensgrundlag i den tidlige programfase var tilstrækkeligt bæredygtigt til at blive operationaliseret i metode- og værktøjssamling. Denne problemstilling var så meget desto mere aktuel i VINK's sammenhæng, fordi radikaliseringsbegrebet stadig var omstridt. Samlet set var der det begrebsmæssige fundament for formidlingsindsatsen hverken færdigstøbt eller accepteret i den brede modtagerkreds af ungemedarbejdere i København.

VINK-sekretariatet valgte i stedet i en periode at koncentrere kræfterne om at styrke videns- og formidlingsgrundlaget på de indre linier. Samtidig blev den udadrettede kommunikation centreret om konkrete og lettilgængelige formidlingsformer. Hjemmesiden blev omdrejningspunktet for en formidling, der både kunne afmystificere og præcisere VINK's særlige mission og funktionsområder. Som eksempel kan nævnes filmsekvenser på hjemmesiden, hvor resourcepersoner beretter om den personlige motivation for at medvirke i VINK indsatsen.

Samlet kan det konkluderes, at det gennem den fleksible planlægning er lykkedes at skabe en kommunikationsform, hvor de udadrettede budskaber hele tiden er i trit med VINK's faktiske videns- og erfaringsgrundlag. Det er en afbalanceret kommunikation, som på den ene side ikke virker afskræmmende, men som på den anden side heller ikke afdramatiserer VINK's mission i en sådan grad, at den mister sin retning.

3.3 Spredenhagl og spydspidser – en dobbelt strategi

Siden forsommeren 2010 har VINK ført alle planlagte formidlingsaktiviteter ud i livet. Det er også lykkedes at få en ganske omfattende modtagerkreds i tale omkring begreber og temaer, der i udgangspunktet var omgærdet af en vis tabuisering. Alle aktiviteter har således orienteret om det samlede inklusions- og radikaliseringsstema ud fra forskellige indfaldsvinkler.

Tabel 1 fremstiller en samlet opgørelse over VINK's formidlingsaktivitet og formidlingsresultater. Som det fremgår af tabellen, er de fastsatte mål hidtil opfyldt inden for alle planlagte aktivitetstyper. Der er tilmed opnået en større volumen end forventet. Det gælder især i forhold til spydspids-formidlingen, hvor der næsten er sket en fordobling af aktivitetsniveauet. Endelig er den oprindelige aktivitetsliste blevet udvidet med yderligere formidlingsformer. Det gælder blandt andet den udenlandske efterspørgsel på vidensoplæg om VINK og erfaringerne med tidlig radikaliseringsforebyggelse i København.

Tabel 1: Afholdte og planlagte formidlingsaktiviteter 2010-2011, opgjort i absolutte tal, april 2011

Aktivitetstype	Antal afholdte aktiviteter 2010		Deltagerantal	Antal planlagte aktiviteter forår 2011
	Mål	Resultat	Anslået i alt	Mål
Dialogarrangementer	3	4	320	1
Temamøder/temadage	5	8	200	4
Opmærksomhedsoplæg	7	12	300	8
Efteruddannelse/ Metropol-UCC 1)	4	4	140	
Recora Uddannelsesseminar	0	1	40	
Best practice oplæg ved udenlandske konferencer 2)	0	4	100	
Vidensanalyser	0	3	-	

Kilde: VINK-sekretariatets løbende aktivitetsopgørelse, 2010 og forår 2011.

Note 1) Både aktivitetsmål og resultat er anført i antal hold. Der er således planlagt og fuldført 4 efteruddannelseshold.

Note 2) VINK's stab har på opfordring holdt oplæg om programindsatsen ved konferencer i Amsterdam, Bruxelles og Canada.

VINK's formidlingsaktiviteter kan beskrives ud fra en dobbeltsidet formidlingsstrategi og kategoriseres som henholdsvis spredhagsaktiviteter og spydspidsaktiviteter. Figur 1 neden for illustrerer den samlede formidlingsstrategi.

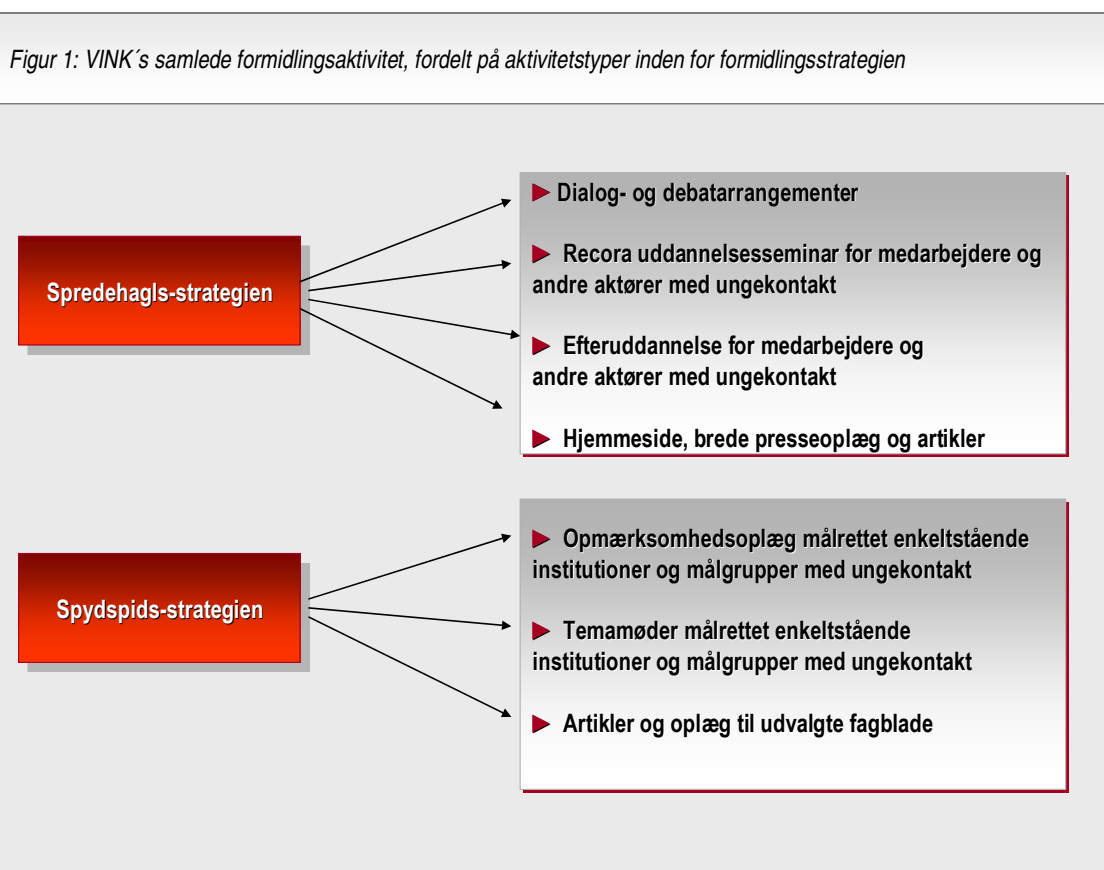
Spredhagsstrategien er kendetegnet ved at være møntet på en åben og heterogen målgruppe. Bag spredhagsstrategien ligger ønsket om at skabe en *fælles fortælling* - "shared narrative" – om mål og midler i den forebyggende indsats blandt medarbejdere på tværs af institutionsrammer, kontaktflader til unge og fagspecifikke erfaringer. Idéen er blandt andet inspireret af de erfaringer, som Recora har opbygget med tilsvarende metoder.

Spredhags-aktiviteterne udbydes til en bred aktør- og interessentkreds, der i realiteten kan opsøge aktiviteterne ud fra forskellige "motivationskerner". Nogle kan lægge vægten på målgruppeaspektet og den viden, der bliver formidlet om unge. Andre kan have større opmærksomhed omkring radikaliseringsaspektet og de analyser, der eksempelvis bliver formidlet fra udlandet.

Som angivet i figur 1, kan VINK's dialogarrangementer og uddannelsesinitiativer rubriceres under spredehagsstrategien. Det er karakteristisk for disse aktiviteter, at rekrutteringen er foregået ud fra bruttolister, som dels har omfattet den brede vifte af institutionstyper og faggrupper med ungekontakt i København, dels har inddraget ikke-institutionelle foreninger og interessefora med ungekontakt. Tilsvarende kan VINK's hjemmeside og de medierettede formidlingsmetoder kategoriseres som typiske spredehags-aktiviteter.

Spydspidsstrategien betegner den formidlingsaktivitet, der har taget sigte på mere afgrænsede målgrupper som eksempelvis medarbejdere på den samme skole eller en bestemt faggruppe med ensartede jobfunktioner i forhold til unge mv. Spydspids-formidlingen kan desuden have betydning for lokaliseringen, hvis aktiviteten finder sted på den pågældende institution. Endelig kan der være tale om oplæg, som er direkte tilpasset målgruppens specifikke jobudøvelse og udfordringer i forhold til kontakten til unge.

Spydspids-formidlingen har hidtil bestået af opmærksomhedsoplæg og særlige temamøder. Desuden har der været en stigende efterspørgsel på artikler om VINK's mål og ydelser til fagblade og lokale nyhedsbreve mv.

På baggrund af de hidtidige formidlinger erfaringer har VINK yderligere lagt en strategi for prioriteringen af forskellige målgrupper inden for den brede kreds af medarbejdere med ungekontakt. VINK retter med spredehagsstrategien fortsat formidlingsindsatsen mod brutto-gruppen af medarbejdere, men der er samtidig lagt øget vægt på at skabe kontakt til de

medarbejdergrupper, som gennemgående har den hyppigste og mest dybtgående kontakt med unge³. I sammenhæng hermed opererer VINK i formidlingsarbejdet på nuværende tidspunkt med tre medarbejderkategorier:

<p>Målgruppe A: Medarbejdere med ungekontakt, der efterspørger støtte eller nuanceret viden ifb. med konkrete behov/bekymringer</p> <p>Formål: At opnå støtte ift. konkret bekymring/behov via facta anvendelse</p>	<p>Målgruppe B: Medarbejdere med ungekontakt, der kan komme ud for bekymringer eller har behov for generel viden ifm arbejdet</p> <p>Formål: At få kendskab og tillid til VINKs tilbud samt basal viden om kerneområder</p>	<p>Målgruppe C: Alle kommunale medarbejdere med ungekontakt</p> <p>Formål: At opnå kendskab og tillid til VINK's tilbud</p>
<p>Formidlingsindsats:</p> <p>Temadage Dialogmøder Personlig eller telefonisk rådgivning Sparring med ressourcepersoner Direkte ungekontakt, Efteruddannelse</p>	<p>Formidlingsindsats:</p> <p>Opmærksomhedsoplæg Artikler i fagblade Netværksarrangementer Dialogmøder, Efteruddannelsesmoduler</p>	<p>Formidlingsindsats:</p> <p>Informationsbreve Intranet Hjemmeside Artikler Materiale til skoler og klubber mv.</p>

Målgruppe A) i skemaet har på denne baggrund høj prioritet i formidlingsarbejdet og kontaktes især gennem en direkte behovsrettet spydspidsindsats. Målgruppe B) har en "mellemposition", hvor behovet for en direkte rådgivningskontakt er mere sporadisk. Målgruppe B) kan i lighed med målgruppe C) med fordel kontaktes gennem spredningsaktiviteter, som i sig selv kan øge interessen for mere målrettede formidlingsformer.

Sammenfattende er der basis for at konkludere, at VINK's formidlingsmål til fulde er realiserede. Det er desuden lykkedes at gennemføre en flersidet og fleksibel formidlingsstrategi, som både tilgodeser behovet for åbne events og behovet for lokalt tilpassede formidlingsformer. De hidtidige erfaringer afspejler, at der fortsat er behov for at kombinere en spredningsstrategi med en spydspidsstrategi. Som det vil fremgå af et senere afsnit om VINK's efteruddannelsesindsats, vil der tillige være behov for en kritisk vurdering af, hvilke fordele og ulemper strategierne hver især kan have i den givne kontekst. Det må blandt andet vurderes, hvornår det er hensigtsmæssigt at satse på den tværfaglige vidensudveksling og på

³ Jf. også de kategoriseringer, der blev introduceret i VINK's indledende analysearbejde. Her blev begrebet om **signifikans** benyttet til at beskrive hyppigheden, omfanget og karakteren af den kontaktflade, som de forskellige institutionsmiljøer og faggrupper har til de unge. Det er forhold, der må antages at have betydning for, hvorvidt og med hvilken vægt medarbejderne har mulighed for at vurdere forandrings- og radikaliseringssteg blandt de unge, der færdes mere eller mindre fast i miljøerne. Se: mhtconsult: "Målrettet inklusion skaber aktivt medborgerskab", op.cit.

opbygningen af "shared narratives" – og hvornår den faggruppe-baserede formidling har den bedste læringseffekt.

4.4 Temaer til tværgående refleksion – om effekten af VINK's formidlingsresultater

VINK har som led i den løbende opfølgning på formidlingsindsatsen stillet mødedeltagerne en række spørgsmål om udbyttet af det enkelte arrangement såvel som udækkede behov i relation til det samlede inklusions- og radikaliseringsstema. Spørgsmålet vedrører således dels den generelle vurdering af mødernes indhold, form og kvalitet, dels deltageres overvejelser om videns- og værktøjsbehov⁴.

Ved flere arrangementer er deltagerne blevet bedt om at vurdere, om oplæggene og debatten har bevirket, at de føler sig bedre klædt på til dialogen og kontakten med unge, der vækker bekymring i dagligdagen. Tabel 2 fremstiller den vurdering, som deltagere på tværs af de forskellige formidlingsaktiviteter har haft af denne effekt.

Tabel 2: Effektvurdering af VINK's formidlingsaktiviteter blandt deltagere, opgjort i absolutte tal, 2010 og 2011

Føler du dig bedre klædt på til at gå i dialog og opnå kontakt med unge, der føler sig ekskluderede og marginaliserede?

	Dialog møde	Dialog Møde	Tema møde	Tema møde	Tema møde	Tema møde	Seminar	Total
Ja	17	7	12	5	19	14	11	85
Nej	6	4	3	14	4	3	0	34
Ved ikke / ikke besvaret	1	1	1	1	4	3	5	16
Antal respondenter i alt	24	12	16	20	27	20	16	135

Kilde: VINK-sekretariatets løbende aktivitetsopfølgning, 2010 og forår 2011.

Som det fremgår af tabellen, har 85 ud af 135 respondenter - svarende til 63 pct. - bekræftet, at de i kraft af arrangementet føler sig bedre rustet til at gå i dialog med de unge. Kommentarerne til denne vurdering har været mangfoldige. Det gennemgående indtryk er, at arrangementerne og selve italesættelsen af radikaliseringsstemaet har givet mange deltagere

⁴ Det skal bemærkes, at der er foretaget justeringer i de anvendte spørgeskemaer undervejs i programperioden. Alle spørgsmål og svar er derfor ikke sammenlignelige. Der foreligger heller ikke besvarelser fra alle afholdte arrangementer, og det helt nøjagtige deltagerantal er ikke kendt i alle tilfælde. Men på trods heraf udgør tabelmaterialet et repræsentativt udsnit af deltagerkredsen. I nogle af de mere afgrænsede arrangementer foreligger der sikker viden om, at omkring 90 pct. af deltagerne har indgivet svar. I forhold til øvrige arrangementer bygger vurderingen på det kvalificerede skøn, at minimum 40-50 pct af deltagerne har afgivet deres besvarelser ved de enkelte møder.

anledning til en nærmere refleksion over problemstillinger, der generelt er velkendte blandt professionelle unged medarbejdere – men som har fået nye nuancer igennem oplæg og fælles diskussioner på VINK's formidlingsmøder. Det gælder både i forhold til viden og værktøjer:

"Jeg har fået et par tips på nye indgangsvinkler til samtalen..."

"Jeg synes, at oplæggene satte nogle tanker i gang, og jeg tror, det får mig til at inkludere nogle af aspekterne i mit arbejde..."

(Respondenter fra dialogmøde, oktober 2010).

Det fremgår videre af tabel 2, at en fjerdedel af deltagerne ved de pågældende arrangementer har tilkendegivet, at de ikke har oplevet denne effekt. Det er i den forbindelse værd at bemærke, at nej-besvarelsener ikke automatisk kan tages til indtægt for, at deltagerne ikke har haft udbytte af formidlingsarrangementerne. Ved nærmere eftersyn viser besvarelsener, at der under alle omstændigheder kan være tale om en *opmærksomhedseffekt*, hvor man som professionel med ungekontakt gennem formidlingsmødet er blevet konfronteret med udfordringer og bekymringstegn, som man ikke ser sig rustet til at varetage.

"Både ja og nej. Men nu ved jeg, hvor jeg kan henvende mig for at få råd og vejledning eller søge mere viden..." (respondent på temamøde, oktober 2010).

Konklusionen er, at deltagerne ikke nødvendigvis ser sig i stand til at omsætte mødernes indhold til en ændret praksis i den daglige jobudøvelse. Det er imidlertid afgørende, at de finder mødetemaerne relevante i forhold til den ungekontakt, de bestrider.

Inklusion og radikaliserings har relevans

I forlængelse heraf illustrerer tabel 3, hvordan deltagere fra forskellige institutionstyper har vurderet både kvalitet og relevans i de formidlingsarrangementer, de har overværet. Det drejer sig om faggrupper henholdsvis inden for politiet, inden for børne- og familieteam i forskellige bydele samt en blandet faggruppe med en vis vægt af undervisere.

Tabel 3: Deltagervurdering af kvalitet og relevans i VINK's formidlingsaktiviteter, opgjort i absolutte tal, 2010 og 2011

Hvordan vurderer du overordnet kvaliteten i VINK'-arrangementets indhold på en skala fra 1 til 5, hvor 1 er "meget dårlig" og 5 er "meget god"?

	1		2		3		4		5		Intet svar		Respondenter i alt
	Kvalitet	Relevans	Kvalitet	Relevans	Kvalitet	Relevans	Kvalitet	Relevans	Kvalitet	Relevans	Kvalitet	Relevans	
Gruppe 1	1	3	-	6	10	10	23	20	22	17	-	-	56
Gruppe 2	-	-	1	-	5	1	9	14	3	3	2	2	20
Gruppe 3	-	-	-	2	3	1	7	5	2	2	-	2	12
Fordeling i alt	1	3	1	8	18	12	39	39	27	22	2	4	88

Kilde: VINK-sekretariatets løbende aktivitetsopgørelse, 2010 og forår 2011.

Tabellen afspejler, at deltagerne på tværs af de tre arrangementer langt overvejende har haft en positiv vurdering af både kvalitet og relevans. Kvaliteten scores af gennemsnitligt 70 pct. af respondenterne til mellem 4 og 5 på en 1-5 skala, idet vurderingen varierer mellem 60 og 80 pct. i de tre grupper. Med hensyn til relevansen er billedet næsten sammenfaldende med en gennemsnitlig score på 68 pct. inden for den øverste del af skalaen.

"Jeg har fået mere fokus på, hvordan egen fremtræden påvirker dialogen med de unge..." (respondent på temamøde, januar 2011).
"Fokus på de problematikker, der kan eksistere hos unge, der er marginaliseret i flere af livets arenaer..." (respondent, opmærksomhedsoplæg, februar 2011).

Tabel 4 viser endvidere den spændvidde, der kan være i medarbejdere og deltagers vurdering af VINK's formidlingsaktivitet, selv om formidlingen er rettet mod samme institutionstype – i dette tilfælde skoler.

Tabel 4: Medarbejdernes kvalitetsvurdering af temadage på lokale skoler, efterår og vinter 2010
 Hvordan vurderer du overordnet kvaliteten i temadagens indhold på en skala fra 1 til 5, hvor hvor 1 er "meget dårlig" og 5 er "meget god"?

	1	2	3	4	5	I alt respondenter
Skole 1)	0	0	0	3	13	16
Skole 2)	0	4	8	8	0	20
I alt fordeling	0	4	8	11	13	36

På skole 1) har et absolut flertal af mødedeltagerne placeret sig højest på skalaen og udtrykker herigennem stor tilfredshed med arrangementet. På skole 2) har meningene været mere delte, og deltagerne har kun afgivet spredte kommentarer til temadagen. Det samlede billede er dog, at to tredjedele af medarbejderne har en meget positiv vurdering af kvaliteten. Selv om respondenterne i disse eksempler ikke har taget direkte stilling til relevansen, må det antages, at der ligeledes her ville være en høj grad af sammenfald.

Formidling med høj informationsværdi

Samlet giver evalueringen grund til at konkludere, at et flertal af deltagerne i de givne arrangementer finder inklusions- og radikaliseringsdebatten relevant for deres arbejdssituation. Det er samtidig ensbetydende med, at de udtrykker en positiv interesse for VINK's funktionsområde.

Selv om der ikke er tale om en direkte sammenlignelighed i forhold til VINK's tidligere analyse blandt ungemedarbejdere, giver evalueringen et fingerpeg om, at der er et vist skred i miljøernes opfattelse af radikaliseringsdiskursens relevans – eller i hvert fald i tilkendegivelserne omkring området.

Set i sin helhed afspejler besvarelserne desuden, at det gode kvalitetsstempel især hænger sammen med den informationsformidling, der har fundet sted ved arrangementerne. Måske kan man medarbejder ikke på stående fod bedømme praksisværdien af VINK's oplysninger om inklusion og tidlig forebyggelse af radikalisering. Men man har til gengæld erfaret, hvor man kan henvende sig for yderligere råd og vejledning, når det måtte blive aktuelt. Her er der tale om en tydelig effekt på tværs af de forskellige mødeformer.

Informationsværdien bliver ligeledes tydeliggjort gennem deltagernes feedback omkring VINK's generelle tilbudsvifte. Tabel 5 indeholder en opgørelse af det feedback på VINK's tilbud, der er fremsat af i alt 164 respondenter fordelt på 9 forskellige arrangementer. Tabellen vidner om en overvældende interesse især for VINK's rådgivningsenhed og adgangen til at få råd og vejledning omkring inklusions- og radikaliseringsområdet enten gennem telefonisk eller direkte kontakt til rådgivningsenheden.

I følge tabellen har respondenterne endvidere tilkendegivet en relativ stor interesse for yderligere debattmøder. Svarene tyder desuden på, at konkrete og lettilgængelige værktøjer er i høj kurs.

Egentlige efteruddannelsesforløb vækker tilsyneladende mindre genklang. Det kan umiddelbart undre i betragtning af den omfattende søgning, der har været på VINK's første efteruddannelses tilbud til ungemedarbejdere. En forklaring skal måske findes i det ressourceforbrug, der skal afsættes til et uddannelsesforløb af flere dages varighed. En anden forklaring kan være, at medarbejderne gennem en direkte kontakt til VINK's rådgivningsenhed opnår en behovsorienteret vejledning, der direkte er tilpasset de individuelle og lokale behov.

Tabel 5: Vurdering af VINK's tilbud blandt deltagere i formidlingsaktiviteter, 2010 og 2011

Hvilke tilbud fra VINK kunne være relevante for dig?

	Dialog møde	Dialog møde	Tema møde	Tema møde	Tema møde	Seminar	Opmærk. Oplæg 2)	Total
Ressourcepersoner + telefonrådgivning 1)	13	7	16	6	11	10	65	128
Efteruddannelse	12	5	0	1	5	8	3	34
Debatarrangementer for unge	15	4	6	4	2	7	13	51
Webbaseret værktøjskasse	7	2	5	4	9	5	12	44
Ingen af delene	0	1	0	2	0	0	0	3
Antal respondenter 3)	24	12	16	20	20	16	56	

Kilde: VINK-sekretariatets løbende aktivitetsopgørelse, 2010 og forår 2011.

Note 1) Besvarelserne for hhv ressourcepersoner og telefonrådgivning er her sammenlagt som en fælles tilkendegivelse af interessen for VINK's samlede rådgivningsenhed.

Note 2) Besvarelsen dækker over 3 opmærksomhedsoplæg inden for samme institutionstype og faggruppe.

Note 3): Bemærk, at den enkelte respondent har haft flere valgmuligheder, og nogle respondenter har ikke scoret på spørgsmålet.

4.5 Videndeling gennem uddannelse - om VINK's efteruddannelsesprogram

Et flagskib i VINK's formidlingsaktivitet har været afholdelsen af et efteruddannelsesforløb for medarbejdere med ungekontakt. Efteruddannelsesforløbet blev tilrettelagt og afviklet af professionshøjskolerne Metropol og UCC i samråd med VINK-sekretariatet. Under titlen "Inklusionspædagogik og styrket ungekontakt" tog efteruddannelsesforløbet sigte på at give medarbejdere:

- Indsigt i ungeidentitet og modstandsadfærd
- Konkrete dialogværktøjer til kontaktskabelse i forhold til unge
- Kvalificering i forhold til konfliktløsning, vejledning, coaching, interkulturel kommunikation og viden om Islam
- Indsigt i politisk-religiøse radikale grupperinger og radikaliseringsdynamikker
- Netværksdannelse mellem forskellige medarbejdergrupper med ungekontakt.

Målene afspejler, hvordan der i tilrettelæggelsen af forløbet er lagt vægt på et helhedssyn og et tydeligt samspil mellem viden og værktøjer - mellem teori og praksis. Helhedssynet kommer også til udtryk i forløbets modulopbygning, der har tilsigtet en vekselvirkning mellem vidensbaserede input og træning:

Obligatoriske moduler over følgende temaer:

- Oplæg om ungdomsliv og identitetsuddannelse, eksklusions- og inklusionsmekanismer samt kampen om og for anerkendelse.
- Konfliktløsning, træning af samtalen med unge, håndtering af konflikter og spændinger.

Tilvalgsmoduler over følgende temaer:

- Coaching
- Vejledning
- Radikalisering
- Islam i hverdagen
- Det højreradikale felt i København: grupper, rekruttering og forbindelse til organiseret kriminalitet.

Modulopbygningen afspejler, at inklusion både som teori og praksisbegreb har vejet tungest i vægtskålen i og med, at de inklusionspædagogiske moduler har udgjort den obligatoriske kursusdel, der tilmed er afviklet som heldagsundervisning. Temaerne omkring radikaliserings og religiøsitet har som tilvalgsmoduler og halvdagsarrangementer haft en lidt mindre plads i programlægningen. Resultaterne viser imidlertid, at deltagerne i praksis har prioriteret disse tilvalgstemaer højt⁵. Det følgende gør først rede for deltagergruppen og tegner derefter et oversigtsbillede af forløbets effekt og virkemåde.

⁵ De følgende resultatopgørelser bygger på Metropols interne evaluering af efteruddannelsesforløbet v/ udviklingskonsulent Anne Tandrup: "Evaluering af kursusforløb i inklusionspædagogisk og styrket ungekontakt", januar 2011. Den interne evaluering er baseret på et spørgeskema, som alle deltagere fik udleveret på hvert modul og på alle efteruddannelseshold.

Mangfoldig målgruppe – både fordele og faldgruber

"Målgruppen for kurset er medarbejdere med ungekontakt i Københavns Kommune..."
(Citeret fra Kursuskataloget, efteråret 2010).

Med ordlyden i kursusprogrammet blev det signaleret, at VINK's efteruddannelse var tiltænkt en bred og mangfoldig målgruppe med det fællestræk, at ungekontakten skulle være en del af deres jobudøvelse i Københavns Kommune. I den forstand kan efteruddannelsesforløbet ses som et led i VINK's spredhags-strategi.

Deltagerrekrutteringen blev i forlængelse heraf baseret på en bred markedsføring, der dels indgik i professionshøjskolernes ordinære annoncering via kursuskataloger og hjemmesider – dels byggede på VINK's egne brede netværkskontakter til institutionstyper og faggrupper med ungekontakt i kommunen.

Spredhagsstrategien må også i dette tilfælde betegnes som succesfuld i og med, at tilslutningen var så stor, at der var grundlag for at oprette 4 deltagerhold, svarende i alt omkring 140 tilmeldinger. For så vidt at der ikke har været tale om en meget målrettet rekruttering, må det konkluderes, at VINK's efteruddannelsesprogram har haft en betydelig appel i den brede kreds af medarbejdere med ungekontakt i København. I betragtning af, at det generelle efteruddannelsesudbud i forvejen er omfattende, er det bemærkelsesværdigt, at VINK's program kunne tiltrække så stor en interesse inden for en kort annonceringsperiode.

Deltagergruppen har repræsenteret en bred vifte af institutionstyper, som spænder fra frivillige og selvejende ungeforanstaltninger til skoler, enheder under jobcenteret, klubber, områdefornyelse, politi og biblioteker mv. Den brede repræsentation har vist sig både at have fordele og faldgruber:

- Til *fordelene* hører, at det har været muligt at skabe et tværfagligt erfaringsrum, hvor medarbejdere med forskellig ungekontakt har haft lejlighed til at drøfte forebyggelse på tværs af faglige funktioner og forudsætninger.
- Til *faldgruberne* hører, at den store erfaringsspredning har vanskeliggjort en mere indgående og nuanceret drøftelse af lokale praksisformer og løsninger i den forebyggende ungeindsats.

Det er således værd at bemærke, at *tværfagligheden* fremstår som et tveægget sværd, som både kan virke fremmende og hæmmende på den fælles praksislæring og operative viden-delning. Nogle deltagere har formuleret det på den måde, at en del input ikke er fulgt op med et ordentligt feedback, fordi deltagernes arbejdsfunktioner og referencerammer varierede *for* meget. Andre deltagere har imidlertid gjort gældende, at det har været inspirerende og udbytterigt at få input fra forskellige faggrupper.

Sammenfattende må det konkluderes, at *læringseffekten* af den faglige og institutionelle mangfoldighed ikke er entydig, når der ses bort fra det klare skel, der går mellem deltagere med eller uden direkte ungekontakt i den daglige jobudøvelse. I lighed med de brede dialogarrangementer må anbefalingen være, at der fortsat opereres med både spredhags- og

spydspids-tilbud, hvor åbne og tværfaglige efteruddannelsesaktiviteter suppleres med mere lokale forløb eller målgruppeafgrænsede tilbud.

En mulighed kan eventuelt være, at uddannelsesaktiviteter under VINK i højere grad tager udgangspunkt i en differentiering af de *unge*, som medarbejderne er i kontakt. Ved eksempelvis at anvende *case-* og *personabaserede* metoder, som uddyber og nuancerer billedet af unges adfærd og handlemønstre, kan det være lettere at arbejde med og forestille sig, hvordan forskellige dialogformer og samtaleteknikker virker i praksis. Det er øvelser, som også kan iværksættes på tværs af faggrupper med forskellige jobmæssige referencerammer. Gennem *case-* og *personabaserede* metoder får medarbejderne lejlighed til at bevæge sig videre fra den overordnede definition af "sårbare" unge og nuancere billedet af, hvordan og hvorfor unge kan reagere forskelligt, og hvordan eksempelvis den anerkendende tilgang kan komme til udtryk gennem samtaleteknikken. Med denne indfaldsvinkel vil tværfagligheden givetvis være nyttig, fordi erfaringsudvekslingen og metodeovervejelserne bliver knyttet til konkrete ungebeskrivelser og genkendelige relationer fra hverdagen.

Sammenhæng på tværs af temaer

Efteruddannelsesforløbet har været nøje fastlagt efter en faglig progression. Hensigten har været, at inklusionsmodulerne skulle have en bred introducerende karakter, mens de efterfølgende tilvalgsmoduler skulle give mulighed for en uddybelse og konkretisering af udvalgte temaer, eksempelvis tilvalgstemaet om højreradikalisme.

Opdelingen i obligatoriske og tilvalgte moduler har imidlertid bevirket, at nogle deltagere har fulgt modulerne i en omvendt rækkefølge, og dermed er sammenhængskraften i et vist omfang gået tabt. Det fremgår dog klart af evalueringen, at deltagere, der har fulgt modulerne kronologisk, har oplevet en høj grad af sammenhængskraft i forløbet.

På denne baggrund konkluderer udbyderne, at det er vigtigt at introducere deltagerne tydeligt til den faglig-pædagogiske kronologi, progression og sammenhængskraft, der ligger til grund for modulernes indbyrdes placering. Det skal fremgå tydeligt af både kursusprogram, kursusmateriale og kursuspræsentation for de enkelte moduler, hvorfor og hvordan der er indtænkt en progression, hvor de enkelte moduler knytter sig til hinanden som led i en samlet kæde.

Inklusion som svar på bekymring – er sammenkædningen klar?

Efteruddannelsen har haft overskriften "Inklusionspædagogik og styrket ungekontakt". Den inklusionspædagogiske tilgang har således været tyngdepunktet i et forløb, som overordnet har sigtet på at styrke deltagernes viden og værktøjer i forhold til tidlig forebyggelse af radikaliserings. Det giver grund til at spørge, om det har været klart for deltagerne, hvordan inklusion og tidlig håndtering af radikaliserings hænger operativt sammen. Nogle deltagere har haft disse kommentarer:

"Meget dækkende med hensyn til ungdomsliv, identitetsdannelse. Dog mangler jeg mere om inklusion. Flere værktøjer..."

"Spændende oplæg, men ikke meget med radikaliserings at gøre..."

"Der er et stort fokus på radikaliseringsaspektet og kriminalitet. Det kunne være interessant at diskutere rådvildheden/modløsheden og ligegyldighedsoplevelsen, som kan være et trin før radikaliseringsprocessen. Mere fokus på det præventive arbejde..."

(Citeret fra Tandrup, A.: "Evaluering af kursusforløb i inklusionspædagogik og styrket ungekontakt", januar 2011).

Evalueringen tyder på, at deltagerne generelt har set en klar forbindelse mellem inklusionspædagogikken og radikaliseringsbegrebet. Nogle tilbagemeldinger giver også grund til at antage, at mange deltagere i kraft af deres faglighed og daglige arbejde har haft et vist kendskab til de socialfaglige og vejledningsfaglige temaer. Men de har til gengæld haft brug for at knytte den inklusionspædagogiske tilgang mere konkret til en forståelse af radikaliseringsprocesser blandt unge. Det kommer blandt andet til udtryk, når flere deltagere har tilkendegivet et behov for mere tid i tilvalgsmodulerne omkring Islam i hverdagen og radikalisering:

"Tænker mere på fokus på de unge og deres hverdag. Hvad rører sig, og hvilke "kampe" har de i hverdagen? Hvilket modspil kan vi give? Ikke tid nok til spørgsmål og diskussion..."

"Kunne godt have brugt mere tid på at gå i dybden med noget af indholdet..."

"Rigtig godt – informativt – interessant...Ærgerligt, at der kun var afsat en halv dag..."

"Der var mange aspekter og refleksioner, uden at forvirre. Det vil sige, at der blev skabt et godt billede af, hvordan radikalisering kan finde sted..."

"Meget relevant i forhold til arbejdet med udsatte unge, der eksperimenterer og søger netværk..."

(Citeret fra Tandrup, A.: "Evaluering af kursusforløb i inklusionspædagogik og styrket ungekontakt", januar 2011).

Det er nærliggende at antage, at nogle deltagere har haft en vis forhåndsviden omkring det religiøse felt. Men evalueringen vidner samtidig om, at deltagerne generelt har haft behov for at få afmystificeret religiøsitetetsbegrebet og spørgsmålet om Islams forskellige betydning og status i muslimers hverdagsliv.

Et bredt udsnit af deltagerne har tilsvarende oplyst, at kursusmodulet om højreradikalisering og højreekstremistiske grupperinger har haft stor nyhedsværdi. Selv om hovedparten af deltagerne som udgangspunkt afviste at være i kontakt med højreradikalistiske unge, gav kurset anledning til en fælles refleksion, hvor flere blev opmærksomme på eksempler fra deres professionelle hverdag. Efteruddannelsen har således bidraget til at sætte højreradikalismen på "hverdagsbegreb" i den københavnske kontekst.

Lærende netværk tilpasset aktuelle behov

Sammenfattende bekræfter evalueringen, at mange medarbejdere har været motiverede og parate til at indgå i en kollektiv læring med fokus på forebyggelsesbegrebet og mulige metoder til at forebygge radikaliseringsprocesser blandt unge. Det er en fælles, helhedsorienteret læring, som både spænder over den teoretiske indsigt og den praktisk-metodiske håndtering af relationen til unge, der kommer i bekymringens søgelys. Evalueringen afspejler også en forståelse for, at der ikke er tale om en "snuptags-indsats". En medarbejder har anvendt ordet "internalisering" til at beskrive behovet for en mere tilbunds gående træning i tidlig forebyggelse af radikalisering:

"Gode modeller og værktøjer. Kræver dog meget mere træning for at blive "internaliseret"..." (Citater fra Tandrup, A.: "Evaluering af kursusforløb i inklusionspædagogik og styrket ungekontakt, januar 2011).

Det giver grund til at overveje, om det traditionelle kursusform er velegnet til at sikre en løbende kvalificering og træning af medarbejdere inden for VINK's kerneområder. Kursusformen kræver, at der på forhånd er udstukket et fast indholds- og progressionsforløb. Hertil kommer en fast tidsramme, som skal udmeldes i god tid inden starttidspunktet.

Sammenfattende lyder konklusionen, at VINK's efteruddannelsesforløb og samarbejdet med professionshøjskolerne Metropol og UCC har givet anledning til værdifulde resultater. Der er stillet højt kvalificerede lærerkræfter til rådighed for efteruddannelsen, og deltagernes udbredte tilfredshed bekræfter, at der er opnået en positiv læringseffekt. Tilbage står dog spørgsmålet, om der i et fremtidigt perspektiv kan tilvejebringes en organiseringsform, som kan tilgodese behovet for en mere fleksibel tilrettelæggelsesform, der åbner mulighed for at tilpasse træning og videninput til løbende behov.

5.

Ressourcepersoner med relevante råd

Resultater fra VINK's rådgivningsenhed og ressourcepanel

5.1 Indledning

Under rådgivningstemaet belyser evalueringen VINK's rådgivningsindsats, som i særlig grad har realiseret spydspids-strategien. Oprindeligt blev der i VINK's tilblivelsesfase opereret med et mentornetværk, der skulle kvalificeres til dels at yde unged medarbejdere faglig sparring på individuel eller gruppevis basis – dels at medvirke i trekantsamtaler mellem unged medarbejdere og unge, der udviste bekymringsadfærd.

Mentorkorpset blev allerede i den tidligste rekrutteringsfase omdøbt til ressourcepersoner. Med denne "navneforandring" blev det tydeliggjort, at VINK først og fremmest var planlagt til at være et bottom-up tilbud til medarbejdere og kun i sekundært en indsats, der retter sig direkte mod den enkelte unge.

Rådgivningsopgaven er – i modsætning til mentorfunktionen – ikke nødvendigvis knyttet til en længerevarende opfølgning på kontaktforløb mellem unged medarbejdere og unge i bekymringszonen. Ressourcepersonernes rådgivningsopgave kan i nogle tilfælde være begrænset til en enkel telefonsamtale, mens den i andre tilfælde kan spænde over opmærksomhedsoplæg og videre sparring med en gruppe kolleger på en arbejdsplads. Andre gange igen kan det vise sig at være relevant med en opsøgende forældredialog, hvor ressourcepersonerne medvirker aktivt til at lægge en udviklingsplan for en ung, der ønsker støtte til at forlade et radikaliserende fællesskab. Praksiserfaringerne har således vist, at der i forbindelse med hver enkel henvendelse må tages bestik af det konkrete kontaktbehov, således at rådgivningsarbejdet bliver fleksibelt tilpasset til konteksten.

De følgende afsnit gør rede for de erfaringer og resultater, der hidtil er opnået gennem VINK's rådgivningsenhed og rekrutteringen af ressourcepersoner. Ud fra et brugerperspektiv vurderer evalueringen den hidtidige søgning af VINK's rådgivningstilbud. Dernæst analyseres behovet for den særydelse, som VINK leverer til andre professionelle miljøer med ungekontakt og ungeekspertise i kommunen. Der sættes videre fokus på de kompetencebehov, der knytter sig til ressourcepersonernes særlige rådgivning, efterfulgt af en perspektivering af rådgivningsenhedens fremadrettede funktion.

5.2 Rådgivning med radikaliserings som fortegn

Den, der sidder ved telefonen, skal være oprustet til samtalerne. Der ligger jo noget psykologi i det. Det er sparring lidt som en kriselinie. Generelt er dem, der ringer, meget forsigtige. Det er et følsomt område...Men behovet er der givetvis..." (Aktør med tilknytning til VINK, februar 2011).

VINK's videns- og rådgivningsenhed er en samlebetegnelse for VINK-sekretariatet og panelet af særligt rekrutterede og uddannede ressourcepersoner. I sammenligning med de brede formidlingsarrangementer repræsenterer rådgivningsenheden og ressourcepanelet den mest direkte og målrettede påvirkningskilde i VINK's aktivitetsvifte. Det sker især gennem den opsøgende indsats, der dels kan vedrøre enkeltsager og dels kan have mere institutionel karakter, hvor formen er opmærksomhedsoplæg og temamøder tilpasset den lokale efterspørgsel, som omtalt i det forrige kapitel.

Rådgivningsenheden har fra starten udgjort et af omdrejningspunkterne i VINK-programmet. Inspirationen til telefonisk rådgivning for såvel professionelle som forældre og andre borgere blev hentet i den såkaldte Amsterdam-model, hvor en tilsvarende rådgivning indgik i et "Information house"⁶ til forebyggelse af radikaliserings⁷. Rådgivningen i Amsterdam kunne tilbage i 2008 henvise til en relativ stor søgning svarende til, at der inden for en toårig periode var indgået næsten 100 henvendelser, hvoraf en fjerdedel ved nærmere øjesyn havde seriøs karakter.

I praksis fungerer VINK's rådgivning på den måde, at konkrete henvendelser først rettes til VINK sekretariatet. Efter en indledende behandling og vurdering af det konkrete behov tilknyttes en eller flere repræsentanter fra ressourcepanelet, der sammen med sekretariatet varetager den videre sagshåndtering. I flere tilfælde har VINK inddraget mere end en ressourceperson for at imødekomme flere behov, der skridt for skridt bliver synlige undervejs i sagshåndteringen.

VINK vinder indpas i normalsystemerne

Sammenholdt med de hollandske erfaringer er omfanget og hyppigheden af henvendelser til VINK's rådgivningsenhed endnu beskedent. Men evalueringen viser, at der siden efteråret 2010 har tegnet sig en tydelig stigningstendens. Det er nærliggende at konkludere, at interessen for VINK's mål og serviceydelser er vokset støt over tid. Søgningen er samtidig en indikator på, at VINK har vundet legitimitet i normalsystemerne.

Der spores samtidig et mønster, hvor søgningen er øget i takt med afholdelsen af de øvrige formidlingsaktiviteter i VINK. Det er nærliggende at konkludere, at jo mere VINK-sekretariatet udbreder kendskabet til programmets mål og tilbud blandt professionelle og andre aktører med ungekontakt i København, desto større opmærksomhed og interesse bliver der rettet mod rådgivningsenheden og muligheden for at drøfte bekymring og inkluderende forebyggelse på et uformelt og anonymt grundlag med kompetente fagfolk.

⁶ "Informatiehuishouding".

⁷ Jf. Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen, Kontor for Integrationservice: "Awareness-program om radikaliserings", august 2008.

I betragtning af, at VINK ikke hidtil har haft en nærmere tilknytning til de etablerede samarbejdsstrukturer omkring ungeindsatsen i normalsystemerne, er der grund til at antage, at stigningstakten i henvendelserne kunne blive yderligere forstærket, hvis VINK fremtidig kunne få mere direkte adgang til det sagsflow, der findes i normalsystemerne.

Med en skønsmæssig fremskrivning af den aktuelle rådgivningsaktivitet vil rådgivningsenheden i de kommende år kunne forvente en voksende årlig søgning. Det må videre antages, at det i hovedsiden vil dreje sig om tidlige forebyggelsessager i den forstand, at henvendelserne resulterer i konkrete løsningsforslag, der styrker kontaktpersonernes handleberedskab og påvirker de unges adfærd, inden de for alvor når ind i en radikaliserings spiral. En løsning kan for eksempel bestå i et mentortilbud til en ung, der har brug for mere tilbunds gående drøftelser omkring tro, religiøsitet og spiritualitet med en sagkyndig sparringspartner, som samtidig har faglig-metodisk kompetence inden for samtaleteknikker, anerkendelsesprocesser, løsningsfokuseret afklaring, handlingsorientering mv.

5.3 Ressourcepanel til støtte for professionelle

Den stigende efterspørgsel i rådgivningsenheden kan sammen med det store fremmøde ved VINK's dialogarrangementer tages til indtægt for, at der er et behov for en specialenhed til at generere og formidle viden og værktøjer omkring unges bekymringstegn og tidlig forebyggelse af radikaliseringsprocesser.

Flere informanter fra ungeindsatsen har udtalt sig meget positivt om VINK's oprettelse af et rådgivende resourcepanel med særlig indsigt i radikaliseringsprocesser.

"Mit indtryk af resourcepersonerne er, at det er smadder godt. Godt at få vendt nogle ting med andre. Godt med den sparring..." (Kommunal aktør, marts 2011).

Det er værd at overveje, hvad der er årsagen til, at VINK har vundet større indpas og legitimitet i normalsystemerne. En forklaring kan være, at der ikke på noget tidspunkt har hersket tvivl i professionelle kredse om risikoen for, at der forekommer radikaliseringsprocesser i nogle københavnske ungemiljøer.

"Ja, det er relevant, at Københavns Kommune kan rådgive på dette område. Det er en realitet, at vi har haft radikaliserede grupper i Danmark og København. Så det er relevant..." (Kommunal aktør, marts 2011).

Når VINK-programmet blev mødt med tilbageholdenhed – og måske endda med passiv modstand – i den første levetid, var det angiveligt et udtryk for, at normalsystemerne ikke kunne – og ikke kan – involvere sig åbenlyst i en *dobbeltbundet* ungekontakt, hvor tillids- og relationsarbejdet har en underliggende strøm af sikkerhedsindsats. Den tillidsfulde kontakt og det betydningsfulde relationsarbejde må komme i første række, fordi det er grundpillerne i den tidlige forebyggelse.

Den professionelle ungeindsats i normalsystemerne er således præget af et dilemma, hvor behovet for en særlig opmærksomhed omkring radikaliseringsprocesser modvirkes af frygten for, at et åbent beredskab på dette område kan være undergravende i forhold til ungekontakten.

Enkelte aktører har i den sammenhæng tilkendegivet, at for så vidt at VINK rangerer som et kvalificerings- og rådgivningstilbud til professionelle på lige fod med andre efteruddannelses-tilbud – er det muligt at bevare en legitim forbindelse. VINK's ressourcepanel kan ud fra denne synsvinkel betragtes som en specialfunktion, der yder særlig rådgivning omkring radikaliseringsprocesser og bekymring om unges tiltrækning eller tilknytning til ekstreme grupper. Normalsystemerne kan inddrage ressourcepersonerne efter behov, uden at det anfægter neutraliteten og den enkelte medarbejders integritet i ugearbejdet og de nære relationer til unge.

Set i dette perspektiv kan samspillet mellem VINK-programmet og normalsystemerne i dag beskrives med et paradoks: jo tydeligere VINK udgør en specialfunktion med særlig indsigt i radikalisering – desto større eksistensberettigelse får VINK i forhold til den professionelle ungeindsats i normalsystemerne. Hvor radikaliseringsperspektivet i starten virkede som en hæmsko for det tværgående samarbejde, er der efterhånden banet vej for, at VINK har status som en relevant samarbejdspartner *i kraft af* den særlige ekspertise i radikalisering:

"- Sp.: Er der brug for en VINK-funktion?

Ja, det har god mening. Det har været gavnligt. Vidensopbygning er vigtigt – det er et meget tabuiseret område. At plante viden om fænomenet (radikalisering, red.) hos frontmedarbejdere. Der er ikke altid blik for nuancerne, når det drejer sig om ekstremisme. De forestiller sig alle mulige ting og associerer forkert. Derfor er VINK vigtig. Det er vigtigt at dele viden..." (Aktør med tilknytning til VINK-programmet, februar 2011).

5.4 Faglighed gennem forberedelse og erfaringsdeling

VINK's særlige rådgivningsfunktion stiller krav til både sekretariatets og ressourcepersonernes kompetencegrundlag, hvad angår teoretisk viden om radikalisering og ekstremisme såvel som indsigt i inklusionspædagogiske metoder og specifikke værktøjer til tidlig forebyggelse af radikalisering. Igen drejer det sig om en helhedstænkning og helhedshåndtering omkring viden og værktøjer.

Ressourcepersonerne blev i sin tid rekrutteret til denne specialopgave på grundlag af et samarbejde mellem VINK-sekretariatet og Als Research, som også tilrettelagde og forestod et indledende uddannelsesprogram for det nystiftede ressourcepanel kort efter afslutningen af den første rekrutteringsrunde i foråret 2010. Gennem uddannelsesprogrammet gennemgik ressourcepersonerne en grundig faglig forberedelse til den kommende rådgivningsopgave. Det indledende program er siden suppleret med forskellige opkvalificeringsaktiviteter, der både har omfattet studiebesøg og direkte kursusvirksomhed gennem VINK's medvirken i EU-projektet "Afradikalisering – målrettet intervention", som nævnt i det ovenstående.

Specialviden med gennemslagskraft – om uddannelseseffekten

Tabel 6 neden for fremstiller ressourcepersonernes evaluering af det indledende uddannelsesprogram. Som det fremgår af tabellen, har programmet som helhed givet anledning til en meget høj tilfredshedsrate. Tabellen afspejler samtidig, at vurderingen varierer en del mellem de enkelte kursustemaer. Den største tilfredshed samler sig om radikaliseringstemaet efterfulgt af temaet, der har sat fokus på redskaber og metoder i rådgivningsarbejdet. Tema-

et om europæiske erfaringer med radikaliseringsforebyggelse har derimod vakt mere spredte reaktioner blandt deltagerne.

Tabel 6: Ressourcepersonernes tilfredshed med det indledende uddannelsesprogram, bedømt på en skala fra 1 til 5, hvor 1 er "meget dårlig" og 5 er "meget god"

Hvordan vurderer du overordnet kvaliteten af kursets indhold?			
Procentfordeling	1-2	3	4-5
Alle temaindlæg	0.0	10.0	90.0
Hvordan vurderer du kursustemaet "radikalisering og hvordan forklarer vi det"?			
Procentfordeling	1-2	3	4-5
Temaindlæg 1	0.0	11.1	88.9
Temaindlæg 2	0.0	22.2	77.7
Temaindlæg 3	10.0	0.0	90.0
Temaindlæg 4	10.0	0.0	90.0
Hvordan vurderer du kursustemaet "europæiske erfaringer med radikaliseringsforebyggelse: metoder og resultater"?			
Procentfordeling	1-2	3	4-5
Temaindlæg 1	22.2	22.2	55.5
Temaindlæg 2	11.1	11.1	77.7
Temaindlæg 3	33.3	33.3	33.3
Temaindlæg 4	11.1	22.2	66.6
Temaindlæg 5	11.1	33.3	55.5
Temaindlæg 6	11.1	44.4	44.4
Temaindlæg 7	44.4	33.3	22.2
Hvordan vurderer du kursustemaet "redskaber og metoder i rådgivningsarbejdet"?			
Procentfordeling	1-2	3	4-5
Temaindlæg 1	0.0	0.0	100.0
Temaindlæg 2	12.5	12.5	75.0
Temaindlæg 3	12.5	25.0	62.5
Temaindlæg 4	12.5	25.0	62.5

Kilde: Tabellen er baseret på survey blandt ressourcepersoner, foretaget af VINK-sekretariatet 2010.

Note: Deltagertallet har varieret mellem de enkelte kursusgange, svarende til mellem 8 og 10 fremmødte.

En tolkning kan være, at de nyudklækkede ressourcepersoner fra start rettede hovedinteressen mod de temaer, som umiddelbart beskrev ressourcepersonernes opgave bedst, nemlig radikaliseringsbegrebet og rådgivningsfunktionen. Derudover har det antagelig haft betydning, at VINK-programmets og rådgivningens placering i et forebyggelsesperspektiv endnu var diffus på daværende tidspunkt. Givet de generelle forbehold mod radikaliseringsbegrebet, gik diskursen mere i retning af inklusionsarbejde end radikaliseringsforebyggelse. Det kan være en medvirkende forklaring på, at dette tema fik en mere blandet modtagelse blandt ressourcepersonerne.

Fra viden og principper til praksis

Sammenfattende må det konkluderes, at det indledende uddannelsesforløb har været succesfuldt. Det har bibragt VINK's ressourcepersoner et solidt og brugsorienteret videns- og kompetencegrundlag og også forberedt dem på særlige udfordringer i en rådgivningsfunktion, der er møntet på professionelle og erfarne medarbejdere i den generelle ungeindsats:

"(Kurset har givet mig) evnen til at sparre og rådgive frontpersonalet med viden og imødekomme frygt med argumenter og viden om radikaliserings. Desuden at tage frontmedarbejderen alvorligt, men samtidig sikre, at denne har inddraget sit faglige og den unges netværk forud for henvendelse til VINK..." (citater fra survey blandt ressourcepersoner, 2010).

Uddannelsesforløbet har desuden givet ressourcepersonerne mulighed for at kombinere et fagligt input med de erfaringer inden for ungeindsatsen og inden for radikaliseringsfeltet, som de i forskelligt omfang var i besiddelse af på forhånd, og som har været springbræt til deres rekruttering. Men samtidig bærer de positive tilkendegivelser præg af, at de nyvalgte ressourcepersoner endnu manglede konkrete forestillingsbilleder på VINK's særlige rådgivningsopgave:

"Jeg savnede selvfølgelig noget helt konkret vedrørende, hvad VINK kan og skal, og især hvor vi hver især skal bidrage samt med hvad..." (citater fra survey blandt ressourcepersoner, 2010).

Som det næste skridt i processen har ressourcepersonerne derfor haft behov for at operationalisere deres viden igennem konkrete rådgivningsopgaver og henvendelser omkring bekymringsager fra den virkelige verden. Så længe de ikke har haft lejlighed til at afprøve deres viden i praksis, er det vanskeligt at præcisere og dokumentere, hvordan radikaliseringsperspektivet bliver inkorporeret i en sagshåndtering og i afklarende samtaleforløb med unge:

"Vi er kommet rigtig godt ud over rampen, hvad angår videndelingen. Vi skal nu arbejde videre på håndteringen af konkrete samtaleforløb..." (Ressourcepanelet, februar 2011).

Det øgede antal henvendelser har givet grobund for de første erfaringer med forskellige sagstyper, hvor en tidlig forebyggelse af bekymringsadfærd har været aktuel. I første omgang har det fortrinsvis været ressourcepersoner med professionel erfaring fra den generelle familie- og ungeindsats, der har varetaget VINK's pilotsager. De har kombineret den hidtidige praksiserfaring med den ny viden om radikaliseringsens udspring og udtryksformer.

Samlet bekræfter evalueringen, at ressourcepersonerne skal være rustet til at gå i clinch med et bredt spektrum af henvendelser, der stiller ret forskellige krav til sagshåndteringen. Selv om bekymringsadfærd blandt unge er den generelle anledning til henvendelserne, har der ved nærmere øjesyn vist sig at være store forskelle i sagernes substans. Der er ofte fokus på en *trivselsaspektet*, hvor rådgivningsenheden ud fra den løsningsfokuserede tankegang lægger vægt på at vurdere, hvordan den unges trivsel og tryghed bedst muligt understøttes i den aktuelle situation. I nogle tilfælde har henvendelserne endvidere har et mere kriminalpræventivt sigte, og nogle henvendelser handler også om medarbejderen bekymring for, at et ungt menneske er på vej ind i en bevægelse eller gruppering med ekstreme hold-

ninger. I sådanne tilfælde er der brug for en videnopbygning og rådgivning omkring *lovlig-hedsaspektet*, hvor der blandt andet er fokus på, om der er tale om grupperinger med voldelig adfærd mv.

5.5 Standardsystemer styrker videndeling

Der er gennemgående tilfredshed i rådgivningsenheden med håndteringen af de første sager. Evalueringen peger dog på, at jo flere bekymringssager VINK kommer i berøring med, desto tydeligere bliver behovet for, at de eksisterende standardsystemer mere rutinemæssigt kan registrere og behandle sager, hvor bekymring omkring radikaliseringsprocesser er omdrejningspunktet:

"Hvis vi skal have teori, skal den kunne bruges direkte, så vi kan løfte ting fra indsatsen. Man kører på sin intuition. Vi har også brug for et refleksionsniveau og for spørgeteknik..." (Ressourcepanelet, februar 2011).

Den særlige rådgivning omkring tidlig forebyggelse af radikaliserung tager ganske vist udgangspunkt i den almene tilgang og metodebrug fra ungeindsatsen, hvor især inkluderende og anerkendende dialogformer er i højsædet. Men VINK tilføjer en ny dimension med radikaliseringsperspektivet, og det er netop programmets mission, særfunktion og eksistensberettigelse. Det er også baggrunden for, at erfarne medarbejdere fra normalsystemerne fatter mening med at henvende sig til VINK i særlige bekymringssager, selv om de selv kan være i besiddelse af mangeårig rutine fra det generelle relations- og forebyggelsesarbejde blandt unge.

Derfor er det vigtigt, at VINK's rådgivningsenhed får tid og rum til at en kontinuerlig videndeling og fælles erfaringsdannelse omkring de nye praksiserfaringer:

"Det primære er, at vi deler erfaringer som ressourcepersoner – som learning by doing. Men det er også meget vigtigt at høre om nye metoder, for eksempel fra kontakter i England..." (Ressourcepanelet, februar 2011).

Som det nævnes i citatet, må VINK's rådgivningsindsats i vidt omfang bero på en induktiv metode - learning by doing – fordi erfaringsgrundlaget for tidlig radikaliseringsforebyggelse endnu er relativt spinkelt og ubeskrevet, set både på nationalt og europæisk plan. Med udgangspunkt i eksisterende dialogmetoder og procesværktøjer må ressourcepersonerne så at sige skabe et nyt metodisk fundament igennem selve sagsbehandlingen.

Denne situation skærper til gengæld kravene til VINK's metoderefleksion og metodedokumentation på tværs af de enkelte sager. I takt med at ressourcepersonerne opbygger en rutine i forhold til samtaleforløb, afklaringsprocesser, motivationsteknikker og handlingsplaner mv. - bliver det nødvendigt at udarbejde beskrivelseskabeloner og standarder, der kan sikre *læringsværdien*. Nye metodiske overvejelser og erfaringer skal overleveres i en form, der muliggør en overførsel fra den ene sag til den anden – og fra den ene ressourceperson til den anden ressourceperson. I modsat fald er der fare for, at erfaringsdannelsen og metodikken går tabt på længere sigt.

Som led i samarbejdet inden for EU-projektet ”Afradikalisering – målrettet intervention” er VINK allerede involveret i et udviklingsarbejde, der sætter fokus på denne refleksions- og dokumentationsproces. På lidt længere sigt vil det hjælpe til at synliggøre for den brede kreds af professionelle i ungeindsatsen, hvad der er den radikaliseringsfaglige substans i den særlige rådgivningsenhed.

5.6 Ressourcepersoner i øjenhøjde med unge

Som nævnt er VINK’s rådgivningsindsats først og fremmest møntet på medarbejderniveauet i ungemiljøerne. Det har ikke været målet at etablere et direkte rådgivnings- og støttetilbud til unge. Rådgivningsenheden kan således betegnes som en indsats i ”anden række”, hvor medarbejdere fra forskellige institutionstyper og faggrupper får sparring til at beskrive, bearbejde og udvikle løsningsforslag til en håndtering af konkrete bekymringstegn blandt de unge, de er i professionel kontakt med.

Det er dog værd at bemærke, at denne ”andenposition” kun delvist kan opretholdes i praksis. Rådgivningsenheden har allerede erfaring for, at det i nogle tilfælde vil være nærliggende og hensigtsmæssigt at gå i direkte dialog med den unge selv. I praksis går der ikke altid en skarp skillelinie mellem medarbejderkontakten og ungekontakten. Dertil kommer, at andre aktører også kommer på banen som relevante kontaktpersoner i rådgivningsprocessen. Det gælder med særlig vægt de unges forældre og familiemedlemmer, men andre netværksrelationer kan også spille en vigtig rolle i den enkelte sag. Erfaringerne fra rådgivningen peger også klart i retning af den positive betydning, som netværket til etniske minoritetsforeninger har for rådgivningsfunktionen. Samlet er der grund til at konkludere, at den udbyggede kontakt til både familienetværk og etniske minoritetsforeninger er en vigtig ballast i rådgivningsenhedens arbejde.

Rådgivning på forskellige præmisser

Ud over de henvendelser, som professionelle retter til rådgivningsenheden, praktiserer flere ressourcepersoner også en mere uformel rådgivning over for unge. Det opstår i sammenhæng med deres egen jobfunktion, men også som en udløber af deres egne sociale netværk:

”Jeg fornemmer, om der er en ung, der er frustreret. Så har jeg en personlig samtale. Så forklarer jeg: du har også lige muligheder. Har du set dig selv i spejlet og spurgt dig selv - hvad kan jeg tilbyde, og hvad mangler jeg af kompetencer - Har du selv taget initiativet. Vi snakker også om demokrati og medborgerskab, og jeg siger: det er os alle sammen. Det er noget, vi skal gøre i fællesskab i vores samfund. Jeg prøver altså at dæmpe frustrationen...” (Ressourcepanelet, marts 2011).

Selv om hensigten med rådgivningsenheden primært er en medarbejder-til-medarbejder aktivitet, møder ressourcepersonerne i høj grad også unge i øjenhøjde. Det har den praktiske betydning, at ressourcepersonerne også drøfter metoder og værktøjer med direkte adresse til unge:

"Det drejer sig om at få en meningsfuld relation: hvad er kilden til den unges frustration. Jeg danner mig selv et indtryk af den unge...vigtigt at få at vide, hvordan du får en dialog i gang...man må ikke dømmе på nogen måde..." (Ressourcepanelet, februar 2011).

"Jeg siger til den unge: jeg respekterer din holdning. Jeg bruger viden og information som mit våben. Jeg kritiserer ikke, men siger: det er din holdning, men realiteterne er også sådan og sådan...Så bliver folk faktisk åbne og lytter..." (Ressourcepanelet, marts 2011).

Set i dette lys har ressourcepersonerne behov for at skifte mellem forskellige kasketter i rådgivningen og dermed også i metodebrugen. Når de er i direkte kontakt med de unge, anvender de forskellige dialogteknikker med udgangspunkt i en anerkendende tilgang. Når de rådgiver på medarbejderniveau, fungerer kommunikationen på andre præmisser.

Det er vigtigt at være opmærksom på de forskellige kommunikationsniveauer, når rådgivningsenheden skal analysere og beskrive de metodiske erfaringer og fremgangsmåder.

5.7 Bydele for forebyggelse

Nogle ressourcepersoner har beskrevet, hvordan rådgivningsopgaven har flere facetter, som differentierer kravene til ressourcepersonernes opgavetyper og metodebrug. Ud over de samtalebaserede og procesorienterede afklaringsforløb kan det være nødvendigt at iværksætte mere kollektive aktionsformer og faciliteringsforløb som led i en tidlig forebyggelse. Et eksempel herpå er faciliteringen af ung-til-ung fællesskaber:

"Når jeg oplever unge, som er sårbare, prøver jeg at få dannet netværk mellem unge ud fra ung-til-ung tanken. De selvkørende unge skal også tage hånd om de sårbare unge. Det er vores udfordring. Der er så mange selvkørende unge, der ikke kommer så meget i disse foreninger. De har deres egne netværk også til danske unge og unge med andre nationaliteter.. Jeg skal trække dem ind og vil også gerne laver møder via rollemodel-metoden og historiefortælling. Det skal være rollemodeller, der kan sige: der er ingen forskel mellem Jer og mig..." (Ressourcepanelet, marts 2011).

Idégrundlaget i ung-til-ung metoderne er, at ressourcestærke unge danner bæredygtige netværk med unge, der umiddelbart har vanskeligere ved at finde fodfæste i tilværelsen, socialt, uddannelsesmæssigt og jobmæssigt mv. Målet er, at sårbare unge finder deres egne styrkesider og handlekraft gennem mødet med andre handlekraftige unge i solidariske og ligeværdige fællesskaber.

Ung-til-ung metoden beror blandt andet på den erfaring, at især etniske minoritetsunge i nogle miljøer er næsten uden kontakt med jævnaldrende unge fra andre miljøer. Deres primære samfundsmæssige referencerammer og pejlepunkter får de overdraget fra voksne, som ikke nødvendigvis er velorienterede om samfundets institutioner og ungdomstilbud mv.

De siger: jeg har jo ingen fremtid. Jamen så må vi tale om ungdomsuddannelser, hvor skal du gå hen, prøv Skelbækgade for at få et fritidsjob. Jeg peger på mulighederne i dag. De unge mangler simpelthen viden om disse konkrete muligheder. Også selv unge, som kom til Danmark som 3-4 årige. Den meste tid er de sammen med deres voksne over 40 år. Men de har ingen kontakt til andre unge i samfundet. De går også i de voksnes foreninger...” (Ressourcepanelet, marts 2011).

Forebyggelse med lokal forankring

Ung-til-ung metoden har i sin tilgang en del til fælles med de principper, der ligger til grund for den såkaldte community-strategi. Kernen er her, at tidlig forebyggelse får en særlig styrke, når den forankres lokalt og understøttes gennem lokale samarbejdsrelationer og netværk. Når den unge møder et flersidet støtteberedskab - men også et flersidet forventningspres - er der større sandsynlighed for, at den unge kan fastholde en positiv forandringsproces over tid. Det handler således om at opbygge og forpligte nære lokale netværk omkring den unge. Det gælder ikke alene ungefællesskaber, men også en kontinuerlig opbakning fra et net af voksne med vilje og ressourcer til at opmuntre og motivere de unge til at lægge konstruktive fremtidsplaner.

Flere ungedarbejdere fremhævede allerede i VINK's tidlige analyser betydningen af det lokale samspil omkring det forebyggende arbejde. Community-perspektivet har således spillet en rolle fra starten af programmet. Men allerførst har det været nødvendigt at opbygge en velfungerende rådgivningsenhed. Dernæst er der nu grundlag for at udforske community-mulighederne og udvikle forebyggende metoder, der baserer sig på en kollektiv, relationel og lokal tænkning. Det vil i den forbindelse være nærliggende at vende blikket mod de udenlandske erfaringer, der allerede har været præsenteret i VINK regi:

”Vi forsøger at have den bløde tilgang, for så styrker vi tilliden lokalt. Vi skal vægte forældrenes betydning og værdier i forhold til de unge, for eksempel overførsel af fordomme...” (Trevor Richards fra Manchester Police i forbindelse med VINK-temamøde for Politiets Kriminalpræventive Afdeling, januar 2011).

Som citatet viser, bygger community-metoderne i høj grad på en værditænkning, der indebærer, at det lokale samarbejde mellem myndigheder og civilsamfund skal bygge på en respekt for empowerment princippet og tilliden til borgernes ressourcer og ønsker om at skabe positive forandringer:

**Det handler om at anerkende folks grundfæstede evne til at skelne mellem ret og uret. De vil gerne have bugt med kriminelle uroelementer. Men hidtil havde de ikke stolet på politiet og heller ikke haft tiltro til et konstruktivt samarbejde, der kunne tjene gensidige interesser. Tilliden er afgørende, og den skal være gensidig...” (Trevor Richards fra Manchester Police i forbindelse med VINK-temamøde for Politiets Kriminalpræventive Afdeling, januar 2011)*

Succes'en kan afhænge af, at det lykkes for professionelle at opbygge en kreds af "sammensvorne" borgere i den enkelte bydel, der er kendetegnet ved at nyde særlig agtelse og har højstatus i de lokale miljøer - ikke som følge af særlige magtpositioner, men tværtimod som et resultat af personlig integritet, fordomsfrihed, koblingen af analytisk sans og empati

samt evnen til det perspektivbytte, der giver mulighed for at vurdere en given situation ud fra forskellige interessevinkler.

I sammenhæng hermed har nogle informanter i evalueringen anvendt begrebet om det magtfri rum og det magtfri tillidsforhold til unge:

"I vores sammenhæng har vi en lidt anden mission. Vi skal skabe et magtfrit tillidsforhold i forhold til de unge..." (Kommunal aktør, 2011).

Pointen har været, at når forebyggelse kædes sammen med radikaliserings, opstår der uvægerligt en tillidssprække, der modarbejder den positive relationsdannelse. Samtidig ændres det ligeværdige forhold til en magtrelation, hvor den ene part har magt til at hæfte en mistanke og et samfundsmæssigt mistillidsvotum på den magtløse unge.

Det kan diskuteres, om det reelt er muligt at tale om magtfri rum inden for en myndighedsudøvende indsats. Men under alle omstændigheder er der hermed givet et vigtigt signal om, at tidlig forebyggelse af radikaliserings også forudsætter, at både ressourcepersoner og andre professionelle er i stand til at praktisere en *respektfuld magtudøvelse*.

6.

Tværgående samarbejde med synergieffekt

Resultater fra VINK's organisering

6.1 Indledning

Under organiseringstemaet retter evalueringen til slut søgelyset mod VINK's strukturelle forankring og det tværgående samarbejde, som ligeledes har været et mål for programindsatsen.

Ud fra *samarbejdsperspektivet* er der fokus på den kontakt- og samarbejdsflade, som VINK har opbygget til støtte for indsatsen. Det gælder dels de kommuneinterne samarbejdsrelationer med andre forvaltningsområder og dels det eksterne kontaktnet til ikke-kommunale aktører, som opererer inden for den brede unge- og forebyggelsesindsats i København. Det gælder desuden det faglige netværk til andre kommuner, til statslige og ministerielle myndigheder og til udenlandske aktører i flere europæiske lande – som har en fælles berøringsflade til tidlig forebyggelse af radikaliserings.

Et hovedspørgsmål har været, om det i løbet af programperioden er lykkedes for VINK at tilvejebringe en tværgående dialog omkring en tidlig forebyggelse af radikaliserings, hvor den inkluderende tilgang er styrende både for metodiske principper og praksisformer. Spørgsmålet er først og fremmest møntet på samarbejdet i Københavns Kommune, men det berører også VINK's bredere position som en fagkompetent samarbejdspartner i indenlandske og udenlandske netværk med fokus på radikaliserings og ekstremisme.

Ud fra det *strukturelle perspektiv* har evalueringen analyseret VINK's organisatoriske tilhørsforhold og fremtidige forankring i den samlede kommunale organisation. VINK's placering har helt fra programstart været et omdiskuteret emne, og strukturdebatten har haft væsentlig indflydelse på VINK's betingelser for at skabe positive samarbejdsrelationer og tværfaglig synergi omkring tidlig forebyggelse af radikaliserings.

Samarbejds- og strukturdebatten rækker ind i fremtiden og er afgørende for den ramme, der frem over skal være omkring VINK's særlige funktion og aktionsfelt i kommunens tidlige forebyggelsesindsats.

De følgende afsnit opridses det udviklingsbillede, der samlet har præget VINK's tværgående samarbejde. Derefter følger en vurdering af, hvilken betydning VINK's strukturelle placering har haft for det hidtidige samarbejde. Der sættes fokus på både fordele og begrænsninger ved den hidtidige forankring, og kapitlet munder ud i nogle overvejelser og

idéforslag til, hvordan der kan skabes en organisatorisk ramme, der aktivt kan understøtte VINK's funktion som en specialenhed, der opererer i tæt samspil med andre centrale enheder i den tidlige forebyggelse.

6.2 En fælles faglig platform for forebyggelse

Udgangspunktet for VINK's tværgående samarbejde har igennem hele programperioden været en vision om at udvikle og udbrede en fælles platform for en tidlig forebyggelse af bekymringsadfærd og radikalisering blandt unge. Evalueringen har i lighed med VINK's tidligere analyser givet flere eksempler på, at der både på ledelsesplan og medarbejderplan er en principiel interesse for at støbe et fælles fundament for udvekslingen af viden, værktøjer og praksiserfaringer på tværs af sektorgrænser. Flere aktører har tilkendegivet, at der er et udtalt samarbejdsbehov i forebyggelsesarbejdet og ungeindsatsen i bred forstand.

"Der er et kolossalt behov for det tværsektorielle samarbejde. Vi ser så tit, at det er det, der mangler. Det er rigtig, rigtig vigtigt i forhold til den ungegruppe, vi sidder med. Og der arbejdes også på, at det sker på lederniveau. Men det gælder også samarbejdsrelationer implementeringen. Behov for kanaler på tværs af forvaltningerne – så der ikke er fuldstændig lukket...Det er i den daglige løbende proces, der er brug for det – ikke kun ved enkeltstående arrangementer, selv om det også kan være inspirerende. Men at kende de handlemuligheder, som de enkelte forvaltninger har. Vi ved det ikke i praksis. Vi har kun en overordnet viden om hinandens ressortområder..." (Kommunal aktør, februar 2011).

Evalueringen tyder på, at en styrkelse af det tværgående samarbejde omkring VINK kan have en afsmittende effekt på de øvrige samarbejdsrelationer i det samlede forebyggende ungearbejde, som i hverdagen også kan række ud over det mere organiserede samarbejde i SSP-regi. Som anført i citatet er det således fra flere sider tilkendegivet, at der er et generelt behov for at opbygge en stærkere organisatorisk ramme omkring det tværsektorielle samarbejde.

Inklusion som fælles overskrift

Evalueringen bekræfter, at det er vigtigt at fastholde, at *unge, inklusion og forebyggelse* er nøgleordene for VINK og for en fælles faglig platform på tværs af sektorer. Det gælder også, selv om aldersgrænsen i ungebegrebet undervejs er udvidet til også at indbefatte "voksne unge" i aldersgrupper over 25 år.

"Det handler om at finde en form, hvor brugerne og de unge ikke bliver trykke. De skal tro på demokratiet og på, at myndighederne er til for dem og opfører sig ordentligt..." (Kommunal aktør, februar 2011).

Selv om VINK i stigende grad får status som specialenhed med særlig ekspertise inden for radikalisering og ekstremisme, er det vigtigt at signalere, at VINK har den inkluderende tilgang som sit klare kendemærke, jf tidligere afsnit.

6.3 Specialenhed med klare konturer

Som nævnt i det forudgående kapitel, har der lydt mange positive toner omkring VINK's ressourcepersoner. Samlet er der givet adskillige eksempler på, at der er behov for at integrere og nyttiggøre VINK's rådgivningsfunktion mere systematisk i den etablerede ungeindsats.

"Dejligt, at vi har VINK. Jeg skulle vel huske at bruge dem..." (Kommunal aktør, marts 2011).

"Det kunne være relevant med en kontakt til ressourcepersonerne, for eksempel om hvilke faresignaler skal man være opmærksom på, hvem skal man ringe til mv...." (Kommunal aktør, februar 2011)..

Men den voksende interesse går også hånd i hånd med en vis bekymring for, at VINK kommer til at udgøre en parallelindsats til normalsystemernes ordinære rådgivningsindsats over for udsatte og sårbare unge. Derfor har flere aktører gjort gældende, at det er vigtigt at undgå en situation, hvor VINK's ressourcepanel kommer til at operere parallelt og uden samspil med de veletablerede samarbejdsorganer, der allerede udgør et solidt tværfagligt grundlag for den generelle ungeindsats.

Uden tættere koordinering kan resultatet utilsigtet blive, at ressourcepersonerne i stigende grad involveres i socialfaglige sager, der så at sige forskydes fra normalsystemerne til VINK, fordi der optræder visse bekymringstegn hos den enkelte unge.

VINK-sekretariatet har længe været opmærksom på denne udfordring, og der er på ledelsesplan i forvaltningen taget initiativer til at etablere et mere formaliseret samarbejde med SSP-systemet. Selv om der ikke hidtil er fundet en strukturel løsning, peger evalueringen klart i retning af behovet for, at der tilvejebringes en samarbejdsmodel.

Koordineret forebyggelse på flere niveauer

Den forebyggende ungeindsats har tidligere dannet ramme om drøftelser af behovet for at anlægge en særlig radikaliseringsvinkel på arbejdet med børn og unge:

Det er væsentligt, at socialarbejdere, lærere mv. holder fast i de primære mål for arbejdet, nemlig at opdrage børn og unge under trygge rammer og med fokus på fremtidsperspektiver for de unge...Der er med radikaliserings tale om en ny problemstilling, som aktørerne bør have fokus på i tråd med problemstillinger relateret til misbrug, kriminalitet osv..."(Citeret fra: Idékatalog fra PET-konferencen "Radikalisering i Danmark – muligheder for tidlig, koordineret indsats", 2007).

Budskabet fra tidligere har været, at tidlig forebyggelse af radikaliserings ikke bør udvikle sig til at være et problemfelt, som alle ungedarbejdere i den brede ungeindsats indoptager som et fast filter i kontakten med børn og unge. Det handler derimod om at finde et aktionsniveau, hvor radikaliseringsstegn indgår på lige fod med andre bekymringstegn, der

signalerer misbrug, kriminalisering mv. Ud fra denne koncensus er der brug for en samarbejdsstruktur, der kombinerer:

- Et *generelt* opmærksomhedsberedskab i den brede ungeindsats. Opmærksomheden omkring radikaliseringsstegen må ikke blive så intensiv, at den kommer til at påvirke og overskygge hovedopgaven, der handler om at bibringe børn og unge en tryk og inkluderende ramme for opvækst og personlig udvikling.
- Et *specifikt* handlingsberedskab i den særlige indsats for tidlig radikaliseringsforebyggelse. Det handlingsorienterede beredskab må ikke være isoleret fra den generelle indsats, men bør trække på de tværfaglige ressourcer, der virker relevante i det enkelte tilfælde.

Heri ligger en beskrivelse for, hvordan VINK kan supplere den almindelige forebyggelsesindsats som en særligt uddannet specialenhed, der ikke træder ind over normalsystemernes domæne.

6.4 Selvstændig indsats i et skæringsfelt mellem flere sektorer

Evalueringen tyder imidlertid på, at den positive samarbejdsudvikling kun kan fastholdes, hvis den er fast forankret og institutionaliseret i organisationsstrukturen.

Der har helt fra begyndelsen stået blæst om VINK's strukturelle og organisatoriske tilhørsforhold. VINK's sektorplacering har haft stor betydning for programmets rammevilkår og udrulning som indsats. Selv om VINK har status som delprojekt under den tværsektorielle Sikker By indsats, har der ligget en væsentlig signalværdi i det forhold, at programmet er fostret og fra starten forankret i Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen (BIF) i et særligt sekretariat under Kontoret for Integrationservice.

Evalueringen giver grund til at konkludere, at VINK's forvaltningsmæssige placering i en vis periode har virket som en bremseklovs for det tværsektorielle samarbejde. Eller anderledes sagt: den skepsis, der har hersket omkring VINK's organisatoriske tilknytning, har haft en afsmittende effekt på samarbejdsinteressen. Selv om bekymringen fra andre forvaltninger i begyndelsen blev knyttet til selve radikaliseringsbegrebet, har der måske også været en underliggende bekymring for, at VINK kom til at overskride de traditionelle sektorgrænser i forebyggelsesindsatsen, uden at de berørte aktører var taget ordentligt i ed.

Men jeg vil faktisk sige, at det er lidt usædvanligt, at man ikke forberedte systemet på det, når man introducerede en kontroversiel beslutning. Det skulle jo være en indsats på tværs af flere forskellige forvaltningsområder. Så kom der jo nok en rygmarvsreaktion, der heller ikke er særlig konstruktiv..." (Kommunal aktør med tilknytning til VINK, februar 2011).

Uafhængig rådgivning på neutral grund

I takt med at VINK har styrket sit positive ry som relevant og handledygtig enhed, har samarbejdsaktører i den forebyggende indsats også anerkendt, at den særlige forankring har

sine fordele, fordi den signalerer, at VINK har en uafhængig position, og endvidere at VINK ikke er en "underafdeling" af den etablerede forebyggelsesindsats, der har radikaliserings som sin særlige dagsorden.

På den ene side har placeringen i BIF bevirket, at VINK og den radikaliseringsforebyggende indsats uvilkårligt er blevet sammenkædet med integration og etniske minoritetsmiljøer. Det er sket til trods for, at programmet angiveligt har rettet sig mod flere radikaliseringsstyper. Som en følge heraf udtrykte mange medarbejdere fra ungeindsatsen især i starten bekymring for, at VINK kunne forstærke "os-og-dem" syndromet og nedbryde de tillidsbroer, som ungedarbejdere møjsommeligt havde opbygget til udsatte unge i almindelighed og til minoritetsunge i særdeleshed i byens forskellige ungemiljøer.

På den anden side har placeringen i BIF givet rum for, at VINK og den radikaliseringsforebyggende ungeindsats er udviklet og afprøvet på neutral grund uden for de sektorer, der har ansvaret for den generelle ungeindsats. Den neutrale placering har muliggjort et udviklingsarbejde omkring radikaliseringsforebyggelse, som næppe kunne legitimeres og realiseres inden for de traditionelle ungesektorer i kommunen.

Neutralitetsprincippet spiller givetvis en vigtig rolle i forhold til brugen af VINK's rådgivningsenhed. På baggrund af rådgivningsenhedens hidtidige erfaringer er det nærliggende at antage, at interessen ville dale, hvis der stod tvivl om den anonymitetsmulighed, som medarbejdere og andre aktører har, når de i dag henvender sig uformelt med bekymringsforhold til enheden. De første sager tyder netop på, at det kan være et stort skridt at italesætte en bekymring, der så at sige bærer radikaliseringsfortegn. Det kan opleves som et særligt ansvar, der måske endda rækker ud over de overvejelser, der knytter sig til generelle indberetninger omkring udsatte børn og unge. Det gælder ikke alene, fordi radikaliseringsbegrebet fortsat er tabubelagt. Det gælder også, fordi radikalisering kan være udtryk for en ulovlig adfærd, der i værste fald kan få et retligt efterspil.

Det taler samlet for at bibeholde VINK som en rådgivning, der åbent kan bevare en status som en kommunal specialenhed med særlig ekspertise inden for tidlig forebyggelse af radikalisering, ekstremisme og internationalt samarbejde om dette særområde.

Uafhængigheden skal gå hånd i hånd med større netværk

Samtidig er det vigtigt at holde for øje, at VINK stadig har behov for en større synlighed i den brede kreds af ungedarbejdere og aktører i den forebyggende indsats. VINK's eksistens som specialfunktion med særlig faglig ekspertise er grundlæggende afhængig af en større og mere systematisk "markedsføring".

"Der hvor jeg ser den store udfordring, det er, at VINK meget hurtigt kan komme til at mangle muskler ude i virkelighedens verden. Kontakterne er alt for svage. At yde rådgivning på den måde kræver, at man er koblet op på et netværk..." (Kommunal aktør, februar 2011).

Det taler for en fremtidig organiseringsform, der giver VINK strukturel adgang til det store netværk af professionelle i det forebyggende ungearbejde. Jo mere VINK involverer sig i

community-metoder, desto mere relevant vil det også være, at VINK vinder fodfæste som samarbejdspartner i lokale netværk på bydelsplan.

En oplagt mulighed er, at VINK kommer til at indgå i mere formaliserede samarbejdsformer med SSP-systemet og det brede net af lokaludvalg, der udgør en veletableret og gennemorganiseret struktur for det lokale, tværfaglige ungesamarbejde.

Kunsten er at udvikle en organiseringsform for samarbejdet, som sikrer den gensidige uafhængighed, samtidig med at den formaliserer og systematiserer den løbende kontakt.

6.5 Operativt samarbejde på alle organisationsniveauer

Der har i evalueringen lydt røster om, at det har været vanskeligt at bidrage aktivt til de strategiske overvejelser om VINK's indsats og strukturelle placering. Oplevelsen er, at det tværfaglige samarbejde på følgegruppeplan mest har fået karakter af informationsudveksling og efterretninger. Selv om alle involverede har haft mulighed for at bringe aktuelle diskussionspunkter til dagsorden, har det ikke tilskyndet til et mere handlingsorienteret samarbejde på det strategiske plan. En forklaring skal måske atter søges i den første programfase, hvor bølgerne gik højt omkring selve VINK initiativet. Denne start har tilsyneladende også på det strategiske niveau lagt en dæmper på efterfølgende samarbejde ud fra den positive indfaldsvinkel, at VINK skulle have arbejdsfred til at føre planerne ud i livet.

Som udgangspunkt har det for så vidt været intentionen at opretholde et tværsektorielt informationsforum snarere end et aktivt samarbejdsorgan. Men i praksis har der i flere tilfælde været tale om et bilateralt, handlingsorienteret samarbejde, og uanset hvordan følgegruppen hidtil har fungeret, må behovet – og beredskabet – til et mere aktivt samarbejde i fremtiden absolut fremhæves. VINK har nu bevist sin bæredygtighed, og det indebærer, at der i den nuværende fase er behov for at engagere de strategiske ledelsesniveauer i et samarbejde omkring VINK's fremtidige forankring som en tværfaglig enhed.

"Tværfagligheden er ikke etableret bredt. Det skal bygge på, at folk i praksis mødes – mange gange..." (Kommunal aktør, februar 2011).

Budskabet er her, at det tværgående samarbejde og partnerskabstanken skal udmøntes som en *praksistækning* på alle niveauer i den samlede organisation. Det er også ensbetydende med, at et tværgående samarbejde på det strategiske ledelsesplan skal have et tydeligt operativt sigte. Det strategiske samarbejde må ikke blive reduceret til en passiv informationsudveksling. Det strategiske samarbejde skal netop betyde, at man lægger en fælles handlingsorienteret dagsorden og sammen afdækker muligheder for at skabe synergi på tværs af de enkelte sektorer's handlerum.

I et videre perspektiv vil det operative samarbejde være en fornyelse af organisationskulturen, hvor den traditionelle silotækning i stigende grad viger pladsen for en fælles kultur, hvor kerne er selve det kontinuerlige samarbejde.